

کتابخانه
جلس شورای
اسلامی

۶۴۹

بازرسی شد
۲۷ - ۶

<p>کتابخانه مجلس شورای ملی</p> <p>تخصیص افتتاحیه در سال ۱۳۴۹</p> <p>کتاب</p>		<p>مؤلف</p> <p>جلد (۴۹) از کتب (خطی) اهدائی</p> <p>آقای سید محمد صادق طباطبائی به کتابخانه مجلس شورای ملی</p>
<p>شماره ثبت کتاب</p> <p>۱۱۲۵۴</p> <p>۷۶۶۸</p>		<p>کتابخانه</p> <p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>۶۴۹</p>

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

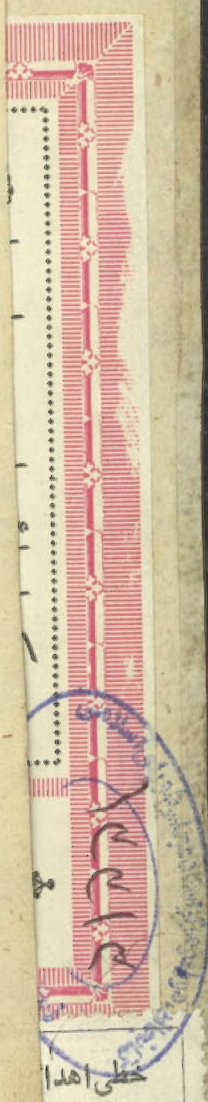

در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است

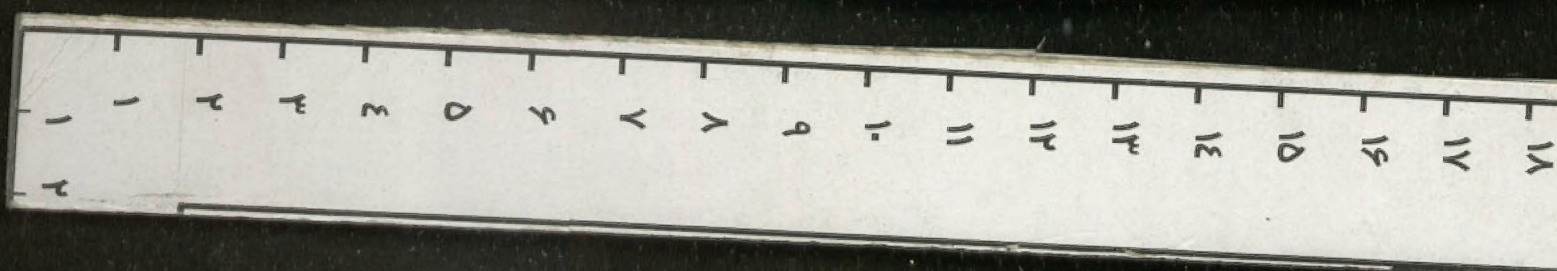
در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است

در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است
 در این کتاب که در
 دست من است

خطی اهدا

۹

الحمد لله الواحد كاحد العقود العدم العدد الذي الالوه غير محدوده
ونفاوده غير محصور ولا معدوده والصلوة والسلام على محمد خير البرية
وعلى آله واصحابه البقية الزكية وبعد فان حوج خلق الله تعالى الى غير اية جشيد
مسود من محمود الطبيب الكاشاني الملقب بنباش احسن الله احواله يقول
لما فرغت من محررتي في المسمى بمفتاح الحساب فاجتحت منذ
المختصر فيما لا بد منه للبتدئين في سيرة تخفيض المفتاح وجملة مشتملا على ثلثين
فضلا مستعينا بالله وحده العزيز العفص **الاول** في موار
لا عدد اذ اتموا علم ان حكما الهند اذ لا راد وان تخفوا كتابه لا عدد اذ
تعد ارقام العقود التسعة المشهورة اعني من الواحد الى التسع على هذا النحو
وسموا الموضوع الذي هو اول
مواضع الارقام المتواليين
اليمين الى اليسار في الصف مرتبة كاحاد والمواضع الذي من يساره مرتبة
العشرات فالذي عن يساره مرتبة المئات ثم بعد ذلك سموا هذه المواضع
حتى بعد الثلثة كاولى احاد الالوف وعشرات الالوف ومئات

٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
٩٠٠٠٠٠٠	٨٠٠٠٠٠٠	٧٠٠٠٠٠٠	٦٠٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠٠	٤٠٠٠٠٠٠	٣٠٠٠٠٠٠	٢٠٠٠٠٠٠	١٠٠٠٠٠٠

الالوف ثم احاد الالوف الالوف وعشرات الالوف الالوف
ومئات الالوف الالوف ومكذ ايترايد لفظ الالوف بمترادف
اعني المواضع الستة الآتية عقيب ما خزي بالغا ما بلغ فاعلم ان كل حوجة
من الصور التسع اذا وقعت في اولى المراتب كانت علامة احاد
الاعداد من الواحد الى التسع المذكورة وان وقعت في المرتبة الثانية كانت
احاد العقود التسع للعشرات التي هي من العشرة الى التسعين وان وقعت
في الثالثة المراتب كانت علامة احاد العقود التسع للمئات وعلى هذا
النظام وكل مرتبة لا يكون منك عدو يجب ان يوضع فيها
على سورة دارة صغيرة للدلائق خلق في المراتب فصوره العشرة مكذاه
وصورة احاد عشر مكذاه احدى عشر مكذاه اثنى عشر مكذاه اربعة عشر مكذاه
وصورة اربع الالف وتسع وخمسين مكذاه **الفصل الثاني في التثنية**
وهو طلب مثلي العدد والثلث فيه ان تحت ارقام العدد الذي تريد ان
تضغه في سطر وبدا من جانب اليمين ونقصت ما في كل مرتبة بصورة
اي على مقدار وقوعه في مرتبة كاحاد ونقصت كاحاد ما في الالوف
اقل من العشرة والالاف اقل من العشرة ونريد للعشرة واحدا على حاله

نصف مافي المرتبة التي عن يساره مان يحفظ لل عشرة واحد في الدين حتى
 اذا ضعفتا مافي يساره نريد الواحد على الحاصل ان في يساره عدد والاش
 الواحد في يساره وان كان الحاصل عشرة بلا زيادة ونقصان فنضع
 صفرا تحت تلك المرتبة ونحفظ للعشرة واحد في الدين للرفع مثالا
 اردنا ان نصف

هذه	٩	٨	٢٠	٥٧	٨
نصف	١٣	٥	٤	١	٨

 بدانا بالثمانية وضعنا بافشار
 ستة عشر وضعنا الستة تحت الثمانية وحفظنا للعشرة واحد في الدين
 للرفع ثم وضعنا السبعة فصار اربعة عشر زدنا عليها الواحد المحفوظ
 في الدين فصار خمسة عشر وطعنا الخمسة بحسب السبب ووضعنا
 للعشرة واحد تحت الصفر الموضوع في يسارها ثم وضعنا لاشن فصار
 اربعة وضعنا باحت لاشن ثم وضعنا الخمسة فصار عشرة وضعنا
 صفرا تحت الخمسة ووضعنا للعشرة واحد في الدين للرفع ثم
 الستة فصار اربعة عشر زدنا عليه الواحد المحفوظ فصار خمسة عشر
 وضعنا الستة تحت الستة وواحد على يساره للعشرة فما حصل
 العدد فهو المطلوب الفصل الثالث في التخصيف
 وهو تحصيل نصف العدد والعمل فيه ان تضع ارقام العدد الذي

نريد ان نصف في سطر وبدا من الجانب الايسر ونضع مافي كل
 مرتبة بصورة فان كان زوجا فنضع نصفه تحت وان كان فردا فنضع
 الصحيح من نصفه تحت ونحفظ لكسر النصف الذي مع الصحيح في الدين
 حتى اذا انصف مافي المرتبة التي يتقدم من جانب اليمين نريد على
 نصف الخمسة المحفوظ للنصف ان كان هناك عدد وان كان هناك
 صفر فنضع الخمسة المحفوظ للنصف تحت وان لم يتقدم شيء فنضع
 النصف تحت هذا الصحيح على هذه الصورة امثالا اردنا ان نصف

هذا العدد	٣٠٩٥٨٢٧
نصفه	١٥٤٧٩١٣

 بدانا بالاربعة وضعنا بافشار
 اثنان تحت الاربعين ولان ليس للصفر نصف وضعنا تحت مفراتم نصفا
 فصار اربعة وضعنا لاربعة تحت الستة وضعنا
 للنصف خمسة تحت الصفر الذي يتقدم الستة ثم وضعنا الخمسة فصار
 اثنان وضعنا وضعنا لاشن تحت الخمسة وحفظنا للنصف خمسة
 في الدين ثم اخذنا نصف لاشن وهو الواحد و زدنا عليه الخمسة
 المحفوظ في الدين حصلت ستة وضعنا باحت لاشن ثم وضعنا السبعة
 فصار اربعة وضعنا الستة تحت الستة وواحد على يساره للعشرة فما حصل

الدرجة عشرة النفس الفصل الرابع في الجمع
 وهو زيادة عدد على عدد آخر والعمل فيه ان تضعها متجاوئين في سطر
 عشرات للاحاد هذا الاحاد والعشرات وكذلك لك سائر المراتب ثم تبدأ
 الجانبي لايمن وتزيد ما في كل مرتبة بصورة على ما كان في وضع
 الحاصل بحيث ان كان اقل من العشرة والاما زاد عليها فان كان
 الحاصل عشرة او ازيد تزيد للعشرة واحدا على ما في بيان
 كما ذكرنا في التفيف وان كان لاحد سائر مراتب لا يكون لها
 نظائر في الاخر نقلا ما بعينها الى سطر الجمع بعد ان نخط فوة خطا غير متماثل
 مثال اردنا ان تزيد هذا العدد ٢٧٠٢٤ على هذا العدد ٥٢٨٥٣

وضعا هما معا في سطر واحد لانهما لا يوزنان على المئات حصلت سبعة
 وضعا ما خذوا ما في سطر المئات على المئات حصلت سبعة وضعا ما خذوا
 وزيادة الصفر على المئات يكون ايضا ثمانية وضعا ما خذوا لانهما وزنا
 السبعة على المئات يحصل احد عشر وضعا الواحد خذوا بالاحاد وضعا
 للعشرة واحد في المئات ثم زدنا الستة على التسعة والحاصل مع التسعة
 المحفوظ كانت عشرة وضعا الستة خذوا الستة والتسعة وزنا

للعشرة واحد على المئات حصلت ثمانية وضعا ما خذوا المئات ونقلا الحز

٩٧٥٣٦	العددان
٩٩٣٨٥٣	رسمها
٥٣٩١١٧٧	الحاصل

بعينها الى سطر الحاصل هكذا ولوا ردنا الى
 عشرة اعداد او ازيد منها نقلا صفا بعد صف
 بحيث يكون لاحاد كلهما متجاوئين وهكذا سائر المراتب ثم بعد ان مرتبة

احاد الجمع تحتها وتزيد

٩١٣٥	الاعداد التي
١٢٣	رسمها
٩٩٩	المجموع

للعشرات بكل عشرة واحد على
 جمع ما في يسارها وهكذا اقل يسارها

مثاله بهذا الفصل الخامس في التفریق

وهو نقصان عدد وليس باقل منه والعمل فيه ان تضعها كما ذكرنا في الجمع
 بعينها وبند من الجانب اليمين ونقص ما في كل مرتبة بصورة من مرتبة
 المنقص عما خذوا من المنقص منه ونقص الباقي حتى ان بقي شيء
 وان لم يبق شيء فنقص منها كصفر او ان لم يكن نقصان ما في مرتبة
 عما خذوا فيه ما خذوا من عشرة اية اية عن يساره فيكون بالنية الى
 المرتبة عشرة فنقص منها وزدنا الحاصل الباقي على الخاضع من المنقص
 منه وان لم يكن في عشرة اية عددنا خذنا من مائة واحد او عشرة بسبعة

الى عشرة اذ ووضعا ستم منها في عشرة اذ بالكتابة او بالدين في
واحد من به ما فاعلى ذلك القياس مثاله اردنا ان نقس
هذا العدد ٧٥٢٩٤ عن هذا العدد ٩٨٥٧٩٢ وضعا هما متجازيين وبقانا
بالسنة ولما كانت اكثر مما يجازيه في مرتبة لاحد اخذنا واحدا من
الستة التي هي في يسار باضمار مع لاشن اثني عشر نقضا منه
سنة بقيت ستة وضعا باحت لاشن ثم نقضا لاشن عن
الثمانية التي بقيت بحد واحد اخذنا واحد من الستة بقيت ستة
وضعا باحتتام وضعا السبعة تحتها بعينها لكون الصفر بازائها في
صف المقسوس ثم نقضا السبعة عن الخمسة بعد اخذ واحد من يسارها
بقيت ثمانية وضعا باحتتام وضعا تحت الثمانية من المقسوس
منه سبعة لانا اخذنا منها واحدا ونقلنا الستة بعينها صار هكذا
الفضل السادس في القرب وهو طلب

العدد المقسوس	٩٨٥٧٩٢
العدد القريب	٧٥٢٩
الباقي	٩٧٨٢٠٠

في ضرب مالدون العشرة بعضها في بعض ان كان المضروب واحدا

فيكون المضروب فيه بعينه حاصل القرب وان كان اثنين فاحاصل
صنف المضروب فيه وان كان ثلثة فزيد المضروب فيه على صنفه
وان كان اربعة فنقصه صنفه وان كان خمسة فاحد لكل واحد من
المضروب فيه عشرة اي ناخذ نصف المبلغ وان كان اكثر
من الخمسة فنجمع المضروب والمضروب فيه وناخذ لكل واحد
ما زاد على العشرة عشرة ويزيد عليه حاصل ضرب تمام احد
هما الى العشرة في تمام لآخر اليها مثلا اردنا ان نقرب
السبعة في الثمانية جمعنا بها بلغت خمسة عشر اخذنا بالخمسة الزائدة
خمس وزدنا على حاصل ضرب الستة في لاشن وموسسة
بلغت ستة وخمسين وهو حاصل ضرب السبعة في الثمانية وقد
اوردنا حواصل ضرب مالدون العشرات بعضها في بعض
في جدول ووضعا احد المضروبين في طول الجدول والاخر في عرض
وحاصل القرب في الموضع المجازي لهما اي ملقتاها والمجدول
بهذا ولادلى على الجواب ان يحفظ ويكن في الذهن ليس عليه
العمل بازاد عليه واما العمل في ضرب ما فوق العشرة

جدول ضرب مائة والعشرون

٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
١٨	١٦	١٤	١٢	١٠	٨	٦	٤	٢
٢٧	٢٤	٢١	١٨	١٥	١٢	٩	٦	٣
٣٦	٣٢	٢٨	٢٤	٢٠	١٦	١٢	٩	٦
٤٥	٤٠	٣٥	٣٠	٢٥	٢٠	١٥	١٠	٥
٥٤	٤٨	٤٢	٣٦	٣٠	٢٤	١٨	١٢	٦
٦٣	٥٦	٤٩	٤٢	٣٥	٢٨	٢١	١٤	٧
٧٢	٦٤	٥٦	٤٨	٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨
٨١	٧٢	٦٣	٥٤	٤٥	٣٦	٢٧	١٨	٩

فبان ترسم
شكلا ١١
بعد اضلاع و
نقسم طول
بعده مراتب احد

المفرد بين وعرضه مائة مخطوط طوله وعرضه لنقسم الشكل
بمربعات صغار ثم نقسم كل مربع بمثلثين فوقاني وتحتاني مخطوط مربعة
متوازية بحيث ينقسم من كل مربع الزاوية العنقودية اليمنى واليسرى
اليسرى ويسمى هذا الشكل بالشبكة ثم نقض احد المفردات فوق
الشكل بحيث يقع كل مرتبة منه فوق مربع على الولا ولا فوق على
يحتسب يكون العشرات فوق الاحاد والئات فوق العشرات
وبهذا مضاعفة ونضرب كل واحد من مفردات المضروب
بصورة في كل واحد من مفردات المضروب في بصورة ونضع
الحاصل في المربع المجاور لكل واحد منها لاحاد في المثلث الثاني
والعشرات في المثلث العنقوداني في كل مرتبة يكون فيها مضروب

المربعات التي يحاذيها طوله او عرضه في مثلثاتها تحتها صفرا
لان ضرب الصفر في اى عدد يكون صفرا ثم نقض تحت المثلث
الثاني من المربعات الواقعة على طبع مرتبتي لاحاد من المفردات ما في مرتبة
خارج الشكل ومساوي سطر الحاصل ثم نضع ما من الحاصل المورين
الذين ياتيان بعده ونضع الحاصل على يسار ما وضعنا اولاني سطر
الحاصل ان كان اقل من العشرة والاضاع احاده ونزيد كل
عشره واحدا على حاصل السطر المضروب الذي بعده وبهذا نجمع
ما في كل سطر مضروب الى ان تم وان لم يكن في احد السطور الموربة
عدد اولم يرتفع عن مائة شي نقض لاجله صفرا في سطر الحاصل مثابه

اردنا ان نضرب هذا العدد ١٠٩٨

٩	٠	٩	٨
٩	٠	٩	٨
٣	٠	٨	٠
٦	٠	٨	٠
٤	٨	١	٨

في هذا العدد ١٨ نفسنا الشكل كما قبلنا
وضعا المفردات فوقه ويساره ثم ضربنا الستة
ونقص في مرتبة كل حرف بعورته في الواح كان
الحاصل ايضا ستة وضعا ما في المثلث الثاني من المربع الواقع
في طعناهما ثم ضربنا الستة ايضا في الخمسة حصل ثمنون وضعا

في ملحقها العشر في المثلث الثاني والله لعشرات في العتالي
ثم ضربنا بها في الستة حصلت ستة وثلاثون ووضعنا الحاصل كذلك
في ملحقها وهكذا علنا بالستة التي وقعت في مرتبة العشرات
وبالثمانية التي وقعت في مرتبة الاعداد وتركنا السطر المحاذي للصفر ثم
قلنا الثمانية وقعت في المثلث الثاني من المربع الذي وقع في
المرتبة الاولى لا احدى الى سطر الحاصل تحت الشبك ثم جعنا ما في السطر
المورب الذي يأتي بعده اعني الاربعه والاربعة معا فكانت
ثمانية وضعناها على يسار الثمانية ثم جعنا الثمانية والاربعة واثنين
في مكان المثلث اسفل ومشرين وضعنا الاثنين يسار الثمانية ووردنا
للعشرة من اسفل على مجموع ما في السطر المورب الذي يأتي بعده اعني
ستة واربعه وستة فكان المبلغ احد او مشرين ووضعنا الواحد يسار
لاثنين وزيد للعشرة من الاثنين على الثلثة التي في السطر المورب كما
حصلت خمسة وضعناها يسارا الواحد ثم جعنا الستة والثلثة فكان
المبلغ تسعة وضعناها يسار الخمسة فحصل تحت الشكل سطر الحاصل
تسماه واحد وخصون العاشر اثنان وثمانية وثمانون وان كان في مرتبة

لا احدى من احد المرفوعين او من كليهما صفرا وكان في الاعداد العشرة
معا اوفى الاعداد والعشرات واليات وبهذا في المراتب المتواليه
من الجانب الايمن لم يحج الى ان نرسم الشبك بقدر جمع مراتب
المرفوع والمرفوع فيه كما ذهب ببعض اصحاب هذا الفن
عن رسم الشبك بقدر باقي المراتب بعد حذف الاعداد المتواليه
حتى اذا حصل سطر الحاصل نضع في يمينه صفرا او اكثر بعدة مجموع الاعداد
المتواليه التي حذفنا من المرفوعين او من احدى اقسامه اردنا
ان نضرب هذا العدد ١٨٠٠٠٠ في هذا العدد ١٨٠٠٠٠ حذفنا
صفرا المتواليه التي وقعت على من المرفوعين بقي المرفوع والمرفوع
فيه مساويا لما سبق فقلنا لا صفرا والمخروفيه وهي سبعه اصفارا
الى يمين سطر الحاصل فكان في سطر الحاصل هكذا هـ
١٨١٢٨٨٠٠٠٠٠٠٠٠ وذلك ستة الاف الف الف الف
وخمسمائة واثنا عشر الف الف الف وثمانية وثمانون
الف الف الف الف الف الف الف الف الف الف الف الف الف الف

وهي طلب عدد اذا ضرب في المقسوم عليه سادس المقسوم ويسمى
ذلك العدد بخارج القسمة والعن فيها ان نضع ارقام العدد المقسوم
ونخط على فوقه خطا عرضيا ثم نخط من كل مرتبة خطا طويا مبتدئا
بمن الخط العرضي الى حد ما ثم نضع المقسوم عليه تحت المقسوم بمسافة
بجيت حاذي اخر مراتب المقسوم عليه اخر مراتب المقسوم ان
كان المقسوم على اقل مما حاذي من المقسوم غير اعتبار جسيمة
المراتب اي غير مالا حاذي والافضل تحت حاذي اخر
مراتب المقسوم عليه ما هو في بين اخر مراتب المقسوم وكذا اذا
حاذي كل مرتبة تقدم لما تقدم من الاخر ولو كانت الخطوط الطوية
بعده مراتب المقسوم عليه لكفي ثم نطلب اكثر عدد من اعداد
ان نضرب في ذلك واحد من مراتب المقسوم عليه بصورة ونحقق
الحاصل مما حاذي من المقسوم ومما على يساره ان كان في يساره
شي فاذا وجد مثل هذا العدد نضع خارج الجدول على فوق الخط
العرضي حاذي لاول مراتب المقسوم عليه ونسبى هناك
سطر الخارج ونضرب في كل واحد من مراتب المقسوم عليه

التي

ونضع الحاصل تحت المقسوم بحيث يكون اعداد الحاصل حاذي
لآخر رتب فيه من المقسوم عليه وننقص مما حاذي من المقسوم
ومما عن يساره ان كان فيه شيء ونضع الباقي تحت ان بقي شيء بعد
ان نخط بينهما خطا عرضيا ليدل على حواصير واثبات ما تحته
ان يكون ما يجاوز المقسوم عليه مما بقي من المقسوم اقل منه بصورة
ثم نقل ارقام ما بقي من المقسوم الى اليسار مرتبة بعد ان نخط تحت
ما كان اول خطا عرضيا قاطعا لجميع المخطوط الطولية ثم نطلب اكثر عدد
بالصفة المذكور ونضرب في بين ما وضعه اولاً ونعمل به ما علمنا بالاول
ول وان لم يوجد نضع صفرا في ذلك المكان ثم نقل ارقام المقسوم
الياسار مرتبة اخرى وهكذا نعمل الى ان يصير المرتبة الاولى من المقسوم
حاذي لمرتبة الاولى من المقسوم عليه ويتم العمل وحديث يكون ما وضع
في السطر لاهل الذي فوق المقسوم خارج القسمة ومساو اعداد خارج
آحاده ونقت فوق آحاد المقسوم وان بقي من المقسوم شيء فهو
كسر محرم عدد المقسوم عليه مثله اردنا ان نقسم هذا العدد ٢٥٦٩١٥٨١
على هذا العدد ٢٥٦٩ ونعنا المقسوم ورسمنا الجدول ووضعا المقسوم

عليه ثم بساذه تحت مجاذي آخر مراتبه ماني من اقر مراتب المقسوم
 اذ لو وضعناه تحت مجاذي اقر مراتبه اقر مراتب المقسوم
 لكان اكثر مما مجاذيه من المقسوم كما ذكرنا ثم طلبنا اكثر عدد من
 حاد باللفظ المذكور فوجدناه سبعة وضعناه فوق الخط الذي
 الذي فوق المقسوم مجاذيه لا اول مراتب المقسوم عليه
 وضربنا بالاولاني لاربعة حصل ٢٨ وضعناه تحت يكون احاده
 مجاذيه لاربعة التي تحت ٣٥ ونقصناه عن ٢٨ كما هو رسم
 عمل الفرق بين سبعة وضعناه تحت احاده بعد ان نقطعنا
 بينهما ثم ضربنا السبعة ايضا في السبعة حصل ٤٩ وضعناه
 تحت المقسوم بحيث يكون احاده مجاذيه للسبعة التي تحت
 ٧٩ ونقصناه عن ٧٩ بقي ٢٧ وضعناه تحت بعد ان نقطعنا ثم
 ضربنا السبعة ايضا في الخمسة حصل ٣٥ وضعناه تحت ٢٧
 ونقصناه منه بقي ٢٤ وضعناه تحت بعد الخط الفاصل فبقي من المقسوم
 ١٩٩٨٨ نقصناه مرتبة الى اليسار ثم طلبنا اكثر عدد من لا احاد باللفظ
 المذكور فوجدناه خمسة وضعناه بايمن السبعة في سطر الخارج

وضربنا بالاولاني لاربعة حصل وضعناه تحت يكون العشر مجاذيا
 لاربعة واعني تحت ٢٤ متجاوزين ونقصناه منه بقيت اربعة
 وضعناه تحت العشر بعد الخط الفاصل ثم ضربنا الخمسة ايضا في
 السبعة حصل ٣٥ وضعناه تحت ٤٩ متجاوزين ونقصناه منه
 بقيت خمسة وضعناه تحت الخمسة بعد ان نقطعنا منها خط
 عرضيه ثم ضربنا باقى الخمسة حصل ٢٥ وضعناه تحت ٣٥ ونقصناه
 تحت ٥١ ونقصناه منه بقي ٢٦ وضعناه تحت وقد كان ان نقل
 المقسوم الى اليسار نقطعناه وطلبنا اكثر عدد من لا احاد باللفظ
 المذكور لم نجد لان المقسوم عليه اكثر مما مجاذيه من المقسوم
 فوضعنا صفا يمين الخمسة في سطر الخارج ونقلنا المقسوم مرة اخرى
 الى اليسار مرتبة ثم طلبنا اكثر عدد باللفظ المذكور فوجدنا السبعة
 وضعناه كما ذكرنا فاستقر العمل وبقي من المقسوم تحت الخط الفاصل
 ثمة ونمازون وذلك على ما يجب اقل من المقسوم عليه واخراج
 من القسمة سبعة الالف وخمسمائة وسبعة من الصالح والمشمه
 ونمازون جزءا من اربع مائة وخمسة وسبعين اذا فرض الواحد

وسمى المطلوب القسمة ان من في الجذر على عدد ضرب في

نفسه يقال لذلك العدد جذر والاصل مجذور

ومربع واصل وكل عدد يوجد جذره يقال المثلث

وما لا يوجد جذره يقال اذا قسم والاصل فيه ان تضع

العدد المطلوب جذره ونحوه خطه في

وما بين كل مرتبتين خطا طويلا كما وضعت في السطر

وتعلم فوق كل مرتبة من المراتب الا فراد فقط في

المراتب المسطرة اثنى واحد فيها عدد محدد في

المطلوب اكثر عددا من الاحاد اذا ضربناه في نفسه

ونقص الاصل مما حاذى العلامة الاخرة بصورة

وما من يساره ان كان في يساره شيء لا يبقى في السطر

نقص من فاذا وجد عدد بهذه العدة نقصه فوق العلامة الاخرة ونحوه بمسافة

يقضيها اصل كما في السطر حاذيا ونعرب المتوفى في النجاني

اي في نفسه ونضع الاصل تحت العدد المطلوب جذره تحت

كون احاده حاذية للمقدرب فيه ونقصه عما حاذيه من العدد وما

			٧	٨	٩	١٠	١١
٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
١٢	١٦	٢٠	٢٤	٢٨	٣٢	٣٦	٤٠
١٥	٢٠	٢٥	٣٠	٣٥	٤٠	٤٥	٥٠
١٨	٢٤	٣٠	٣٦	٤٢	٤٨	٥٤	٦٠
٢١	٢٨	٣٥	٤٢	٤٩	٥٦	٦٣	٧٠
٢٤	٣٢	٤٠	٤٨	٥٦	٦٤	٧٢	٨٠
٢٧	٣٦	٤٥	٥٤	٦٣	٧٢	٨١	٩٠
٣٠	٤٠	٥٠	٦٠	٧٠	٨٠	٩٠	١٠٠
٣٣	٤٤	٥٥	٦٦	٧٧	٨٨	٩٩	١١٠
٣٦	٤٨	٦٠	٧٢	٨٤	٩٦	١٠٨	١٢٠
٣٩	٥٢	٦٥	٧٨	٩١	١٠٤	١١٧	١٣٠
٤٢	٥٦	٧٠	٨٤	٩٨	١١٢	١٢٦	١٤٠
٤٥	٦٠	٧٥	٩٠	١٠٥	١٢٠	١٣٥	١٥٠
٤٨	٦٤	٨٠	٩٦	١١٢	١٢٨	١٤٤	١٦٠
٥١	٦٨	٨٥	١٠٢	١١٩	١٣٦	١٥٣	١٧٠
٥٤	٧٢	٩٠	١٠٨	١٢٦	١٤٤	١٦٢	١٨٠
٥٧	٧٦	٩٥	١١٤	١٣٣	١٥٢	١٧١	١٩٠
٦٠	٨٠	١٠٠	١٢٠	١٤٠	١٦٠	١٨٠	٢٠٠
٦٣	٨٤	١٠٥	١٢٦	١٤٧	١٦٨	١٨٩	٢١٠
٦٦	٨٨	١١٠	١٣٢	١٥٤	١٧٦	١٩٨	٢٢٠
٦٩	٩٢	١١٥	١٣٦	١٥٧	١٨٠	٢٠١	٢٣٠
٧٢	٩٦	١٢٠	١٤٠	١٦٠	١٨٠	٢٠٠	٢٤٠
٧٥	١٠٠	١٢٥	١٤٥	١٦٥	١٨٥	٢٠٥	٢٥٠
٧٨	١٠٤	١٣٠	١٥٠	١٧٠	١٩٠	٢١٠	٢٦٠
٨١	١٠٨	١٣٥	١٥٦	١٧٦	١٩٦	٢١٦	٢٧٠
٨٤	١١٢	١٤٠	١٦٨	١٨٨	٢٠٨	٢٢٨	٢٨٠
٨٧	١١٦	١٤٥	١٧٤	١٩٤	٢١٤	٢٣٤	٢٩٠
٩٠	١٢٠	١٥٠	١٨٠	٢٠٠	٢٢٠	٢٤٠	٣٠٠
٩٣	١٢٤	١٥٥	١٨٦	٢٠٦	٢٢٦	٢٤٦	٣١٠
٩٦	١٢٨	١٦٠	١٩٢	٢١٢	٢٣٢	٢٥٢	٣٢٠
٩٩	١٣٢	١٦٥	١٩٨	٢١٨	٢٣٨	٢٥٨	٣٣٠
١٠٢	١٣٦	١٧٠	٢٠٤	٢٢٤	٢٤٤	٢٦٤	٣٤٠
١٠٥	١٤٠	١٧٥	٢١٠	٢٣٠	٢٥٠	٢٧٠	٣٥٠
١٠٨	١٤٤	١٨٠	٢١٦	٢٣٦	٢٥٦	٢٧٦	٣٦٠
١١١	١٤٨	١٨٥	٢٢٢	٢٤٢	٢٦٢	٢٨٢	٣٧٠
١١٤	١٥٢	١٩٠	٢٢٨	٢٤٨	٢٦٨	٢٨٨	٣٨٠
١١٧	١٥٦	١٩٥	٢٣٤	٢٥٤	٢٧٤	٢٩٤	٣٩٠
١٢٠	١٦٠	٢٠٠	٢٤٠	٢٦٠	٢٨٠	٣٠٠	٤٠٠

على يساره ونضع الباقي تحته بعد ان نخط بينهما فاصغر ثم نزيد المتوفى

على الباقي وننقل المجموع الى جانب اليمين بمرتبة واحدة بعد ان نخط

على فوق ما كان او لا خطا عرضيا ليدل على تحركه ويصير حذية احاده حاذية

لمرتبة كانت بين المثلث لا غير ثم نطلب اكثر عددا من الاحاد ونضع فوق

المثلث المقدم على المثلث الاخير ونحسب على يمين ما نتوكل ان نعرب

ذلك المفرد المتوفى في مرتبة مرتبة من النجانية ونقص الاصل بصورة

كما حاذيه وما من يساره فاذا وجد ونقل به ما ذكرنا نزيد ذلك

المتوفى على الباقي وننقل ما في السطر الثاني الى اليمين بمرتبة وان لم

يوجد فضع فوق العلامة ونحسب صفا وننقل ونكسر انقل الى ان ينسحب الى المثلث

الاول ونقل به ما علمنا بنفسه فاصغر فوق الجدول فهو جذر ذلك

العدد وان لم ينسحب في صف العدد تحت الخطوط المتوافقة شي وعلم ان ذلك

العدد كان منطوقا وان بقي شيء فعلم انه كان اصفا وجند من ان نزيد

المثلث الاول على الباقي فاصغر يساوي نصف العدد والموضع فوق

العلامات ونزيد عليه واحد الحاصل ما بين مربع العدد والموضع فوق

العلامات ومربع عددنا عليه بواحد فاذا حصلناه فخصر جاوبا

ان ينسحب

من العدد كره انما حصل فوق العلامات مع هذا الكسر يكون عدد ذلك
العدد بالعرب لا اصطلاحى مثاله اربعة اثنان تسرح جذر هذا العدد
١٨ ٣١ ٣١ ٣١ وضعا ورسنا الجدول واعلمنا العلامات كما ذكرنا
ثم طلبنا اكثر عدد بالصفة المذكورة فوجدناه خمسة وضعا فوق
العلامات لا خيرة ومحتمها بمسافة وضربنا بها في نفسها حصل ٢٥ نقضنا
عما كان في الخسة ومما عن يسارها بصورية وذلك ٢٢ بان وضعا
خسة ونقصنا منه بقيت ثمانية وضعا بحدالة الله تحت الخسة
بعد ان خططنا بينهما وزدنا القوتاني على الثاني مضار ١٥ نقضنا بمتر
بعد ان خططنا فوق الخسة الثمانية خط ليدل على مجموعها ثم طلبنا اكثر
عدد آخرا بالصفة المذكورة فوجدناه سبعة وضعا فوق العلامة
المستديرة على العلامة لا خيرة ومحتمها على من احاد المنقول اعني من الصفر
ضربنا بالاولاني الواحد الثاني فحصلت ايضا سبعة نقضنا ما من
الثمانية التي كان فيها بعد ان نقضنا تحتها بقي واحد وضعا بحدالة
الفاصل وتركنا ضربنا في الصفر لان الحاصل ايضا صفر ثم ضربنا بالثاني
في السور التي على من الصفر حصل واحد نقضنا عما كان في السور ومما عن يسارها في

١٤٧ بعد ان نضعه تحت بقية ٩٨ وضعا تحت ذلك بعد العالم

ثم زنا السبعة العوفانية على الحائز فحصل في المطر
الحائز في الانتقال الى اليمن بمرتبته بعد الخطيط فوق
ما كان ثم طلبنا ان نرشد اخا الصفة المذكورة فوجدنا

ستہ وضع کیا فوق العلامہ الاولیٰ و تحتہا و قریباً

اولا في الواحد لاخير ثم في الواحد المقدم ثم في الاربعة

ثم في السنة ونقصنا كل واحد من الحاصل مما كان

كلما منها او من المهادى ومما على يساره بقبية

من العدد خمسة ثم زدنا البتة الفوفانيه

اعلى المجموع واحد افصار ۱۱۹۳ فهو المخرج لكسر

بإقية بالقرب - كما اصطلاحاً فيكون - جازاً محالاً

باب النفس في الموائين

يعرف بالميزان ان صح الحجاب صح الميزان وان

ليس ان صح الميزان صح الحساب ليس ان لم صح

الميرزا و طریقیان. جمع معاد اب العبدین

[illegible]

187
B
4 v B

اعتبار المراتب ونظر من يستمر الى ان يبقى شيء اقل فابقي
 فهو ميزان ذلك العدد مثله ان تاخذ ميزان هذا العدد
٢١٨ جمعها المائتين والسبع والخمسة والاربع والستة فطرح من
 المجموع تسعة تسعة فبقيت له وحي ميزان ذلك العدد وطرق على
 ميزان القرب ان تقرب ميزان المقرب في ميزان المقرب
 فيه ونطرح من تسعة تسعة فابقي ان خالف ميزان الحاصل حتى خطا على
 واما ميزان التسعة فبقرب من خارج التسعة في ميزان المقوم
 عليه وتزيد على ميزان الباقي ان يبقى شيء ونطرح من تسعة تسعة فابقي
 يبقى ان يكون مساويا لميزان المقوم واما ميزان الجذر فقرب ميزان باقي
 سطر خارج في نفسه وتزيد على ميزان الباقي ان يبقى شيء ونطرح من تسعة تسعة
 ان جاز عنها فابقي ان خالف ميزان العدد يتحقق خطا على
الفصل العاشر في تعريف الكسور وكيفية وضعها
 اذا جازى واحد صحيح باجزاء معينة سميت تلك بالاجزاء جازية وبقية
 من تلك بالاجزاء كسرية او اقل الخارج اثنان وليس لهما الا كسرة واحدة
 نصفها ثم الثلثة فواحد منها ثلثها والاسان ثلثها ثم الاربع فواحد منها ربعها

ولان اثنان ربعها يساويان نصفها والثلثة ربعها يساويان ثلثها والاربعة ربعها يساويان ثلثها
 والاكثيرة ونصفا فمن ان تضع الكسرة تحت الصحاح ونضع الخارج
 تحت الكسرة وان لم يكن منه صحاح تضع مكان الصحاح صفرا فموضع
 الصفح هكذا في صورة الثلث هكذا في صورة العشرة هكذا في صورة المائتين
 هكذا في صورة الف والاعلم ان كل نسبة بين الكسرة ومخرجها يوجد في اعداد غير متناهية
 والمخرج منها اقل عدد من على تلك النسبة واربعا ماسوا انما يقسم
 اقل عدد من على نسبة المائتين وتسعون ومائة الفين ولا تستمر
 والداخل **الفصل الحادي عشر في معرفة الدخول والتشارك في كل عدد من**
 غير الواحد اذا طرح احد خامس لافرة او ازيد لم يبق شيء فها متداخلان
 كالثلثة والثلثة وان لم يكن كذلك لكن يوجد عدد ثالث غير الواحد اذا
 طرح من كل واحد منها لم يبق شيء فها للتشارك في المتوافقين والعدد الذي
 طرح منها يسمى الهاد لها والكسرة الذي يكون مخرج ذلك العدد يسمى
 الوفق ولا حال يكون ذلك الكسرة موجودا في كل واحد من المتشاركين
 يسمى كل واحد منهما جزء الوفق ولا شراكة لذلك العدد كاسرة
 الخمسة عشر فان الثلثة اذا طرح من السبعة مرتين ومن الثمانية

خمس مرات لم يبق شي فيها مشاركان متواتران في السلسلة
واشركهما في السلسلة وجوزوا في السلسلة اشان وجوزوا في
السلسلة عشرة مائة وان لم يوجد عدد غير الواحد اذا طرحت منها لم يبق
شي فيها متباينان كالسبعة والستة واذا اردنا ان نعرف النازل
والشارك والتباين بين عددين فقمنا اكثرهما على اقلهما فان لم يبق
شي كانا متساويين وان بقي شي قسمنا المقسوم عليه على الباقي وهكذا
الى ان لا يبقى شي او بقي واحد فان لم يبق شي فالعددان مشتركان
والمقسوم عليه لا يخرجهما والعددان بقي واحد فهما متباينان الفصل الثاني
في البحث ويقال البسط ايضا فهو جعل الصحيح كسورا معينة بان نقرب
الصحيح في مخرج الكسرة ونريد عليه ذلك الكسرة بصورتها ان كان مائة مثاله
اردنا ان نجعل اربعة مائة اقل من كلهما انما ساخرنا لاربعة في خمسة
حصل عشرون زدنا عليه مائة بلغ مائة وعشرين حسنا وهو المطلوب
الفصل الثالث عشر في ارفع فهو ان يكون مائة كسرة عدده
اكثر من خمسة فقمنا على مخرجها فخرج من العشرة فهو صحيح والباقي
كسر من ذلك المخرج مثلا اردنا ان مائة مائة مائة مائة مائة مائة

عشرة على السلسلة التي هي مخرج السلسلة خرج منه وبقى اشان دهما
ثمان الفصل الرابع عشر في احد الكسور الحلقية من مخرج واحد
ويقال لهذا العمل ضرب النخرج وموطلب اقل عدد يقع منه
الكسور المفروضة وسواء بعده كل واحد من الخارج المفروضة
والعمل فيه ان ترسم جداول لطولية ونضع كل كسر في اعلى طول كل جدول
والمخرج في اسفله بساقيه ثم نخط الى الخارج فما كان منها دخلا في بعضها
نخط فوقه خطا كمانا ونضع فوق الخط مائة مائة مائة مائة مائة مائة
الباقي في اركانها متباينين والاقرب احدهما في جداوله كما في
نقرب الحاصل في خمسة اركان كان الحاصل مع ذلك المخرج
متباينين والباقي جزؤه وكذا الحاصل في مخرج آخر الى ان تم الخارج في حال
ضرب لا يخرجه المخرج المشترك صح منه تلك الكسور فبقية في كل
جدول بعد ان نخط بينها وبين الخارج لاصلة خطا عرضيا نقطع الطولية
ثم نقسم على كل واحد من الخارج كاملة التي وصفت في اسافل الجداول
ونضع الحاصل في ذلك الجدول تحت الكسرة ونضرب فيه ونضع الحاصل فوق
المخرج المشترك فهو ذلك الكسرة لاصلة من المخرج المشترك ونضع فوقه

صفا مكان الصالح ونحوه فوق الاصغار خطا مينا قطع جميع الطولية
للتبعية ان اردنا ان نأخذ ثلثا وخمس اشد ايسر وثلثا انان
وعشر امن خرج واحد فربسنا الحد اول الطولية بعد تمام وضعنا
فيها كما ذكرنا مكذا فنظرنا الى الخارج فوجدنا الثلثة والخمسة داخلان

في الستة والعشرة كل لواء قطع فوق كل واحد منها صفا

بعد الخط الفاصل ثم ضربنا الستة في

١	٣	٥	٧	٩
١٢	١٨	٢٥	٣٢	٤٠
١٢	٣٥	١٥٥	٣٨	١٤٥
١٢٥	١٢٥	١٢٥	١٢٥	١٢٥
١٥	٨	٦	٥	٤

الثمانية اعني اربعة لانها متساوية في

النصف حصل ٢٤ ضربناه في نصف العشرة

اعني الخمسة لذلك ايضا حصل ١٢٠ وهو المخرج المشترك بفتح منليك
الكسور ووضفناه في كل جدول فوق الخط الرضوي القاطع بجميع الطولية
فبيناه على كل واحد من الخارج لايحليه ووضفنا الخارج تحت الكسور
فيه ووضفنا الحاصل فوق المخرج المشترك في ذلك الجدول فهو
الكسور المذكور المأخوذ من المخرج المشترك الفصل الخامس عشر في تقفيف الكسور

نظر الى المخرج ان كان فردا انصف الكسور وتقسيم الحاصل على المخرج
اعني ان زاد من المخرج ربع من المخرج بواحد ونقص مكان الصالح الى

يكن منه والاربعه على نصف الصالح واتي بنصف مكان الكسر ونترك
المخرج محال وان كان المخرج زوجا انصفه ونقسم الكسر على اى على النصف
مثلا اردنا ان نصف خمسة اسداس ووضفناه مكذا في نصفنا
المخرج فصار ثلثه وثلث الكسر عليها فصار بعد ذلك مكذا

في تقفيف ثمانية واربعه ايسر ووضفنا مكذا في نصفنا مكذا

الفصل السادس عشر في تقفيف الكسور الى الكسور ان كان زوجا انصفه ونترك

المخرج محال وان كان فردا انصف المخرج ونترك المخرج الكسر

محال وان يكون مخرج محال فان كانت زوجا تقفها وان كان فردا

نأخذ منها واحدا ونحفظ في الذهن ونضع نصف الباقي في موضعها ونزيد واحد

المحفوظ مثل المخرج على الكسر ثم تقف المخرج او نصف المخرج

على ما ذكرنا مثا اردنا ان نصف ثلث ارباع وصورناها في نصفنا مكذا

فصار ثلثا ثلثا فنقسمه ونقسمه ارباعا ونقسمه ارباعا من القسم واحد

الثمانية الباقية فصار اربعة ووضفنا في مكان الصالح وزدنا الواحد

مقدار المخرج على الكسر فقلت ثمانية نصفنا فصار مكذا وان كان

مبلغ الكسر منها فردا انصف المخرج ونترك الكسر محال

الفصل السابع عشر في الكسور وهو ان نؤخذ الخارج بقرب الخارج
 ان اخلفت ونجح الكسور المخذة من الخارج المشترك ونقسم
 الحاصل على الخارج المشترك ونضع الخارج مكان الصالح وان
 بقي شيء يكون كسر من الخارج المشترك يعني ان نط في آخر عمل الخ
 وغيره الى الكسر والخارج ان لم يكونا متباينين فزدهما الى اقل عددين على
 تلك النسبة مثاله اردنا ان نجح ثمانية ارباع وستة اسباع وضاعها
 كما هكذا $\frac{6}{7}$ او بعد اتحاد الجزئين صار هكذا $\frac{24}{49}$ ثم جعنا الكسرين
 وقسمنا الحاصل على الخارج المتحد صار هكذا $\frac{24}{49}$ وهو المطلوب مثال آخر
 زيدان بج هذه كاعداد $\frac{3}{4}$ $\frac{5}{6}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{9}{10}$ $\frac{11}{12}$ $\frac{13}{14}$ $\frac{15}{16}$ $\frac{17}{18}$ $\frac{19}{20}$ $\frac{21}{22}$ $\frac{23}{24}$ $\frac{25}{26}$ $\frac{27}{28}$ $\frac{29}{30}$ $\frac{31}{32}$ $\frac{33}{34}$ $\frac{35}{36}$ $\frac{37}{38}$ $\frac{39}{40}$ $\frac{41}{42}$ $\frac{43}{44}$ $\frac{45}{46}$ $\frac{47}{48}$ $\frac{49}{50}$ $\frac{51}{52}$ $\frac{53}{54}$ $\frac{55}{56}$ $\frac{57}{58}$ $\frac{59}{60}$ $\frac{61}{62}$ $\frac{63}{64}$ $\frac{65}{66}$ $\frac{67}{68}$ $\frac{69}{70}$ $\frac{71}{72}$ $\frac{73}{74}$ $\frac{75}{76}$ $\frac{77}{78}$ $\frac{79}{80}$ $\frac{81}{82}$ $\frac{83}{84}$ $\frac{85}{86}$ $\frac{87}{88}$ $\frac{89}{90}$ $\frac{91}{92}$ $\frac{93}{94}$ $\frac{95}{96}$ $\frac{97}{98}$ $\frac{99}{100}$ $\frac{101}{102}$ $\frac{103}{104}$ $\frac{105}{106}$ $\frac{107}{108}$ $\frac{109}{110}$ $\frac{111}{112}$ $\frac{113}{114}$ $\frac{115}{116}$ $\frac{117}{118}$ $\frac{119}{120}$ $\frac{121}{122}$ $\frac{123}{124}$ $\frac{125}{126}$ $\frac{127}{128}$ $\frac{129}{130}$ $\frac{131}{132}$ $\frac{133}{134}$ $\frac{135}{136}$ $\frac{137}{138}$ $\frac{139}{140}$ $\frac{141}{142}$ $\frac{143}{144}$ $\frac{145}{146}$ $\frac{147}{148}$ $\frac{149}{150}$ $\frac{151}{152}$ $\frac{153}{154}$ $\frac{155}{156}$ $\frac{157}{158}$ $\frac{159}{160}$ $\frac{161}{162}$ $\frac{163}{164}$ $\frac{165}{166}$ $\frac{167}{168}$ $\frac{169}{170}$ $\frac{171}{172}$ $\frac{173}{174}$ $\frac{175}{176}$ $\frac{177}{178}$ $\frac{179}{180}$ $\frac{181}{182}$ $\frac{183}{184}$ $\frac{185}{186}$ $\frac{187}{188}$ $\frac{189}{190}$ $\frac{191}{192}$ $\frac{193}{194}$ $\frac{195}{196}$ $\frac{197}{198}$ $\frac{199}{200}$ $\frac{201}{202}$ $\frac{203}{204}$ $\frac{205}{206}$ $\frac{207}{208}$ $\frac{209}{210}$ $\frac{211}{212}$ $\frac{213}{214}$ $\frac{215}{216}$ $\frac{217}{218}$ $\frac{219}{220}$ $\frac{221}{222}$ $\frac{223}{224}$ $\frac{225}{226}$ $\frac{227}{228}$ $\frac{229}{230}$ $\frac{231}{232}$ $\frac{233}{234}$ $\frac{235}{236}$ $\frac{237}{238}$ $\frac{239}{240}$ $\frac{241}{242}$ $\frac{243}{244}$ $\frac{245}{246}$ $\frac{247}{248}$ $\frac{249}{250}$ $\frac{251}{252}$ $\frac{253}{254}$ $\frac{255}{256}$ $\frac{257}{258}$ $\frac{259}{260}$ $\frac{261}{262}$ $\frac{263}{264}$ $\frac{265}{266}$ $\frac{267}{268}$ $\frac{269}{270}$ $\frac{271}{272}$ $\frac{273}{274}$ $\frac{275}{276}$ $\frac{277}{278}$ $\frac{279}{280}$ $\frac{281}{282}$ $\frac{283}{284}$ $\frac{285}{286}$ $\frac{287}{288}$ $\frac{289}{290}$ $\frac{291}{292}$ $\frac{293}{294}$ $\frac{295}{296}$ $\frac{297}{298}$ $\frac{299}{300}$ $\frac{301}{302}$ $\frac{303}{304}$ $\frac{305}{306}$ $\frac{307}{308}$ $\frac{309}{310}$ $\frac{311}{312}$ $\frac{313}{314}$ $\frac{315}{316}$ $\frac{317}{318}$ $\frac{319}{320}$ $\frac{321}{322}$ $\frac{323}{324}$ $\frac{325}{326}$ $\frac{327}{328}$ $\frac{329}{330}$ $\frac{331}{332}$ $\frac{333}{334}$ $\frac{335}{336}$ $\frac{337}{338}$ $\frac{339}{340}$ $\frac{341}{342}$ $\frac{343}{344}$ $\frac{345}{346}$ $\frac{347}{348}$ $\frac{349}{350}$ $\frac{351}{352}$ $\frac{353}{354}$ $\frac{355}{356}$ $\frac{357}{358}$ $\frac{359}{360}$ $\frac{361}{362}$ $\frac{363}{364}$ $\frac{365}{366}$ $\frac{367}{368}$ $\frac{369}{370}$ $\frac{371}{372}$ $\frac{373}{374}$ $\frac{375}{376}$ $\frac{377}{378}$ $\frac{379}{380}$ $\frac{381}{382}$ $\frac{383}{384}$ $\frac{385}{386}$ $\frac{387}{388}$ $\frac{389}{390}$ $\frac{391}{392}$ $\frac{393}{394}$ $\frac{395}{396}$ $\frac{397}{398}$ $\frac{399}{400}$ $\frac{401}{402}$ $\frac{403}{404}$ $\frac{405}{406}$ $\frac{407}{408}$ $\frac{409}{410}$ $\frac{411}{412}$ $\frac{413}{414}$ $\frac{415}{416}$ $\frac{417}{418}$ $\frac{419}{420}$ $\frac{421}{422}$ $\frac{423}{424}$ $\frac{425}{426}$ $\frac{427}{428}$ $\frac{429}{430}$ $\frac{431}{432}$ $\frac{433}{434}$ $\frac{435}{436}$ $\frac{437}{438}$ $\frac{439}{440}$ $\frac{441}{442}$ $\frac{443}{444}$ $\frac{445}{446}$ $\frac{447}{448}$ $\frac{449}{450}$ $\frac{451}{452}$ $\frac{453}{454}$ $\frac{455}{456}$ $\frac{457}{458}$ $\frac{459}{460}$ $\frac{461}{462}$ $\frac{463}{464}$ $\frac{465}{466}$ $\frac{467}{468}$ $\frac{469}{470}$ $\frac{471}{472}$ $\frac{473}{474}$ $\frac{475}{476}$ $\frac{477}{478}$ $\frac{479}{480}$ $\frac{481}{482}$ $\frac{483}{484}$ $\frac{485}{486}$ $\frac{487}{488}$ $\frac{489}{490}$ $\frac{491}{492}$ $\frac{493}{494}$ $\frac{495}{496}$ $\frac{497}{498}$ $\frac{499}{500}$ $\frac{501}{502}$ $\frac{503}{504}$ $\frac{505}{506}$ $\frac{507}{508}$ $\frac{509}{510}$ $\frac{511}{512}$ $\frac{513}{514}$ $\frac{515}{516}$ $\frac{517}{518}$ $\frac{519}{520}$ $\frac{521}{522}$ $\frac{523}{524}$ $\frac{525}{526}$ $\frac{527}{528}$ $\frac{529}{530}$ $\frac{531}{532}$ $\frac{533}{534}$ $\frac{535}{536}$ $\frac{537}{538}$ $\frac{539}{540}$ $\frac{541}{542}$ $\frac{543}{544}$ $\frac{545}{546}$ $\frac{547}{548}$ $\frac{549}{550}$ $\frac{551}{552}$ $\frac{553}{554}$ $\frac{555}{556}$ $\frac{557}{558}$ $\frac{559}{560}$ $\frac{561}{562}$ $\frac{563}{564}$ $\frac{565}{566}$ $\frac{567}{568}$ $\frac{569}{570}$ $\frac{571}{572}$ $\frac{573}{574}$ $\frac{575}{576}$ $\frac{577}{578}$ $\frac{579}{580}$ $\frac{581}{582}$ $\frac{583}{584}$ $\frac{585}{586}$ $\frac{587}{588}$ $\frac{589}{590}$ $\frac{591}{592}$ $\frac{593}{594}$ $\frac{595}{596}$ $\frac{597}{598}$ $\frac{599}{600}$ $\frac{601}{602}$ $\frac{603}{604}$ $\frac{605}{606}$ $\frac{607}{608}$ $\frac{609}{610}$ $\frac{611}{612}$ $\frac{613}{614}$ $\frac{615}{616}$ $\frac{617}{618}$ $\frac{619}{620}$ $\frac{621}{622}$ $\frac{623}{624}$ $\frac{625}{626}$ $\frac{627}{628}$ $\frac{629}{630}$ $\frac{631}{632}$ $\frac{633}{634}$ $\frac{635}{636}$ $\frac{637}{638}$ $\frac{639}{640}$ $\frac{641}{642}$ $\frac{643}{644}$ $\frac{645}{646}$ $\frac{647}{648}$ $\frac{649}{650}$ $\frac{651}{652}$ $\frac{653}{654}$ $\frac{655}{656}$ $\frac{657}{658}$ $\frac{659}{660}$ $\frac{661}{662}$ $\frac{663}{664}$ $\frac{665}{666}$ $\frac{667}{668}$ $\frac{669}{670}$ $\frac{671}{672}$ $\frac{673}{674}$ $\frac{675}{676}$ $\frac{677}{678}$ $\frac{679}{680}$ $\frac{681}{682}$ $\frac{683}{684}$ $\frac{685}{686}$ $\frac{687}{688}$ $\frac{689}{690}$ $\frac{691}{692}$ $\frac{693}{694}$ $\frac{695}{696}$ $\frac{697}{698}$ $\frac{699}{700}$ $\frac{701}{702}$ $\frac{703}{704}$ $\frac{705}{706}$ $\frac{707}{708}$ $\frac{709}{710}$ $\frac{711}{712}$ $\frac{713}{714}$ $\frac{715}{716}$ $\frac{717}{718}$ $\frac{719}{720}$ $\frac{721}{722}$ $\frac{723}{724}$ $\frac{725}{726}$ $\frac{727}{728}$ $\frac{729}{730}$ $\frac{731}{732}$ $\frac{733}{734}$ $\frac{735}{736}$ $\frac{737}{738}$ $\frac{739}{740}$ $\frac{741}{742}$ $\frac{743}{744}$ $\frac{745}{746}$ $\frac{747}{748}$ $\frac{749}{750}$ $\frac{751}{752}$ $\frac{753}{754}$ $\frac{755}{756}$ $\frac{757}{758}$ $\frac{759}{760}$ $\frac{761}{762}$ $\frac{763}{764}$ $\frac{765}{766}$ $\frac{767}{768}$ $\frac{769}{770}$ $\frac{771}{772}$ $\frac{773}{774}$ $\frac{775}{776}$ $\frac{777}{778}$ $\frac{779}{780}$ $\frac{781}{782}$ $\frac{783}{784}$ $\frac{785}{786}$ $\frac{787}{788}$ $\frac{789}{790}$ $\frac{791}{792}$ $\frac{793}{794}$ $\frac{795}{796}$ $\frac{797}{798}$ $\frac{799}{800}$ $\frac{801}{802}$ $\frac{803}{804}$ $\frac{805}{806}$ $\frac{807}{808}$ $\frac{809}{810}$ $\frac{811}{812}$ $\frac{813}{814}$ $\frac{815}{816}$ $\frac{817}{818}$ $\frac{819}{820}$ $\frac{821}{822}$ $\frac{823}{824}$ $\frac{825}{826}$ $\frac{827}{828}$ $\frac{829}{830}$ $\frac{831}{832}$ $\frac{833}{834}$ $\frac{835}{836}$ $\frac{837}{838}$ $\frac{839}{840}$ $\frac{841}{842}$ $\frac{843}{844}$ $\frac{845}{846}$ $\frac{847}{848}$ $\frac{849}{850}$ $\frac{851}{852}$ $\frac{853}{854}$ $\frac{855}{856}$ $\frac{857}{858}$ $\frac{859}{860}$ $\frac{861}{862}$ $\frac{863}{864}$ $\frac{865}{866}$ $\frac{867}{868}$ $\frac{869}{870}$ $\frac{871}{872}$ $\frac{873}{874}$ $\frac{875}{876}$ $\frac{877}{878}$ $\frac{879}{880}$ $\frac{881}{882}$ $\frac{883}{884}$ $\frac{885}{886}$ $\frac{887}{888}$ $\frac{889}{890}$ $\frac{891}{892}$ $\frac{893}{894}$ $\frac{895}{896}$ $\frac{897}{898}$ $\frac{899}{900}$ $\frac{901}{902}$ $\frac{903}{904}$ $\frac{905}{906}$ $\frac{907}{908}$ $\frac{909}{910}$ $\frac{911}{912}$ $\frac{913}{914}$ $\frac{915}{916}$ $\frac{917}{918}$ $\frac{919}{920}$ $\frac{921}{922}$ $\frac{923}{924}$ $\frac{925}{926}$ $\frac{927}{928}$ $\frac{929}{930}$ $\frac{931}{932}$ $\frac{933}{934}$ $\frac{935}{936}$ $\frac{937}{938}$ $\frac{939}{940}$ $\frac{941}{942}$ $\frac{943}{944}$ $\frac{945}{946}$ $\frac{947}{948}$ $\frac{949}{950}$ $\frac{951}{952}$ $\frac{953}{954}$ $\frac{955}{956}$ $\frac{957}{958}$ $\frac{959}{960}$ $\frac{961}{962}$ $\frac{963}{964}$ $\frac{965}{966}$ $\frac{967}{968}$ $\frac{969}{970}$ $\frac{971}{972}$ $\frac{973}{974}$ $\frac{975}{976}$ $\frac{977}{978}$ $\frac{979}{980}$ $\frac{981}{982}$ $\frac{983}{984}$ $\frac{985}{986}$ $\frac{987}{988}$ $\frac{989}{990}$ $\frac{991}{992}$ $\frac{993}{994}$ $\frac{995}{996}$ $\frac{997}{998}$ $\frac{999}{1000}$ $\frac{1001}{1002}$ $\frac{1003}{1004}$ $\frac{1005}{1006}$ $\frac{1007}{1008}$ $\frac{1009}{1010}$ $\frac{1011}{1012}$ $\frac{1013}{1014}$ $\frac{1015}{1016}$ $\frac{1017}{1018}$ $\frac{1019}{1020}$ $\frac{1021}{1022}$ $\frac{1023}{1024}$ $\frac{1025}{1026}$ $\frac{1027}{1028}$ $\frac{1029}{1030}$ $\frac{1031}{1032}$ $\frac{1033}{1034}$ $\frac{1035}{1036}$ $\frac{1037}{1038}$ $\frac{1039}{1040}$ $\frac{1041}{1042}$ $\frac{1043}{1044}$ $\frac{1045}{1046}$ $\frac{1047}{1048}$ $\frac{1049}{1050}$ $\frac{1051}{1052}$ $\frac{1053}{1054}$ $\frac{1055}{1056}$ $\frac{1057}{1058}$ $\frac{1059}{1060}$ $\frac{1061}{1062}$ $\frac{1063}{1064}$ $\frac{1065}{1066}$ $\frac{1067}{1068}$ $\frac{1069}{1070}$ $\frac{1071}{1072}$ $\frac{1073}{1074}$ $\frac{1075}{1076}$ $\frac{1077}{1078}$ $\frac{1079}{1080}$ $\frac{1081}{1082}$ $\frac{1083}{1084}$ $\frac{1085}{1086}$ $\frac{1087}{1088}$ $\frac{1089}{1090}$ $\frac{1091}{1092}$ $\frac{1093}{1094}$ $\frac{1095}{1096}$ $\frac{1097}{1098}$ $\frac{1099}{1100}$ $\frac{1101}{1102}$ $\frac{1103}{1104}$ $\frac{1105}{1106}$ $\frac{1107}{1108}$ $\frac{1109}{1110}$ $\frac{1111}{1112}$ $\frac{1113}{1114}$ $\frac{1115}{1116}$ $\frac{1117}{1118}$ $\frac{1119}{1120}$ $\frac{1121}{1122}$ $\frac{1123}{1124}$ $\frac{1125}{1126}$ $\frac{1127}{1128}$ $\frac{1129}{1130}$ $\frac{1131}{1132}$ $\frac{1133}{1134}$ $\frac{1135}{1136}$ $\frac{1137}{1138}$ $\frac{1139}{1140}$ $\frac{1141}{1142}$ $\frac{1143}{1144}$ $\frac{1145}{1146}$ $\frac{1147}{1148}$ $\frac{1149}{1150}$ $\frac{1151}{1152}$ $\frac{1153}{1154}$ $\frac{1155}{1156}$ $\frac{1157}{1158}$ $\frac{1159}{1160}$ $\frac{1161}{1162}$ $\frac{1163}{1164}$ $\frac{1165}{1166}$ $\frac{1167}{1168}$ $\frac{1169}{1170}$ $\frac{1171}{1172}$ $\frac{1173}{1174}$ $\frac{1175}{1176}$ $\frac{1177}{1178}$ $\frac{1179}{1180}$ $\frac{1181}{1182}$ $\frac{1183}{1184}$ $\frac{1185}{1186}$ $\frac{1187}{1188}$ $\frac{1189}{1190}$ $\frac{1191}{1192}$ $\frac{1193}{1194}$ $\frac{1195}{1196}$ $\frac{1197}{1198}$ $\frac{1199}{1200}$ $\frac{1201}{1202}$ $\frac{1203}{1204}$ $\frac{1205}{1206}$ $\frac{1207}{1208}$ $\frac{1209}{1210}$ $\frac{1211}{1212}$ $\frac{1213}{1214}$ $\frac{1215}{1216}$ $\frac{1217}{1218}$ $\frac{1219}{1220}$ $\frac{1221}{1222}$ $\frac{1223}{1224}$ $\frac{1225}{1226}$ $\frac{1227}{1228}$ $\frac{1229}{1230}$ $\frac{1231}{1232}$ $\frac{1233}{1234}$ $\frac{1235}{1236}$ $\frac{1237}{1238}$ $\frac{1239}{1240}$ $\frac{1241}{1242}$ $\frac{1243}{1244}$ $\frac{1245}{1246}$ $\frac{1247}{1248}$ $\frac{1249}{1250}$ $\frac{1251}{1252}$ $\frac{1253}{1254}$ $\frac{1255}{1256}$ $\frac{1257}{1258}$ $\frac{1259}{1260}$ $\frac{1261}{1262}$ $\frac{1263}{1264}$ $\frac{1265}{1266}$ $\frac{1267}{1268}$ $\frac{1269}{1270}$ $\frac{1271}{1272}$ $\frac{1273}{1274}$ $\frac{1275}{1276}$ $\frac{1277}{1278}$ $\frac{1279}{1280}$ $\frac{1281}{1282}$ $\frac{1283}{1284}$ $\frac{1285}{1286}$ $\frac{1287}{1288}$ $\frac{1289}{1290}$ $\frac{1291}{1292}$ $\frac{1293}{1294}$ $\frac{1295}{1296}$ $\frac{1297}{1298}$ $\frac{1299}{1300}$ $\frac{1301}{1302}$ $\frac{1303}{1304}$ $\frac{1305}{1306}$ $\frac{1307}{1308}$ $\frac{1309}{1310}$ $\frac{1311}{1312}$ $\frac{1313}{1314}$ $\frac{1315}{1316}$ $\frac{1317}{1318}$ $\frac{1319}{1320}$ $\frac{1321}{1322}$ $\frac{1323}{1324}$ $\frac{1325}{1326}$ $\frac{1327}{1328}$ $\frac{1329}{1330}$ $\frac{1331}{1332}$ $\frac{1333}{1334}$ $\frac{1335}{1336}$ $\frac{1337}{1338}$ $\frac{1339}{1340}$ $\frac{1341}{1342}$ $\frac{1343}{1344}$ $\frac{1345}{1346}$ $\frac{1347}{1348}$ $\frac{1349}{1350}$ $\frac{1351}{1352}$ $\frac{1353}{1354}$ $\frac{1355}{1356}$ $\frac{1357}{1358}$ $\frac{1359}{1360}$ $\frac{1361}{1362}$ $\frac{1363}{1364}$ $\frac{1365}{1366}$ $\frac{1367}{1368}$ $\frac{1369}{1370}$ $\frac{1371}{1372}$ $\frac{1373}{1374}$ $\frac{1375}{1376}$ $\frac{1377}{1378}$ $\frac{1379}{1380}$ $\frac{1381}{1382}$ $\frac{1383}{1384}$ $\frac{1385}{1386}$ $\frac{1387}{1388}$ $\frac{1389}{1390}$ $\frac{1391}{1392}$ $\frac{1393}{1394}$ $\frac{1395}{1396}$ $\frac{1397}{1398}$ $\frac{1399}{1400}$ $\frac{1401}{1402}$ $\frac{1403}{1404}$ $\frac{1405}{1406}$ $\frac{1407}{1408}$ $\frac{1409}{1410}$ $\frac{1411}{1412}$ $\frac{1413}{1414}$ $\frac{1415}{1416}$ $\frac{1417}{1418}$ $\frac{1419}{1420}$ $\frac{1421}{1422}$ $\frac{1423}{1424}$ $\frac{1425}{1426}$ $\frac{1427}{1428}$ $\frac{1429}{1430}$ $\frac{1431}{1432}$ $\frac{1433}{1434}$ $\frac{1435}{1436}$ $\frac{1437}{1438}$ $\frac{1439}{1440}$ $\frac{1441}{1442}$ $\frac{1443}{1444}$ $\frac{1445}{1446}$ $\frac{1447}{1448}$ $\frac{1449}{1450}$ $\frac{1451}{1452}$ $\frac{1453}{1454}$ $\frac{1455}{1456}$ $\frac{1457}{1458}$ $\frac{1459}{1460}$ $\frac{1461}{1462}$ $\frac{1463}{1464}$ $\frac{1465}{1466}$ $\frac{1467}{1468}$ $\frac{1469}{1470}$ $\frac{1471}{1472}$ $\frac{1473}{1474}$ $\frac{1475}{1476}$ $\frac{1477}{1478}$ $\frac{1479}{1480}$ $\frac{1481}{1482}$ $\frac{1483}{1484}$ $\frac{1485}{1486}$ $\frac{1487}{1488}$ $\frac{1489}{1490}$ $\frac{1491}{1492}$ $\frac{1493}{1494}$ $\frac{1495}{1496}$ $\frac{1497}{1498}$ $\frac{1499}{1500}$ $\frac{1501}{1502}$ $\frac{1503}{1504}$ $\frac{1505}{1506}$ $\frac{1507}{1508}$ $\frac{1509}{1510}$ $\frac{1511}{1512}$ $\frac{1513}{1514}$ $\frac{1515}{1516}$ $\frac{1517}{1518}$ $\frac{1519}{1520}$ $\frac{1521}{1522}$ $\frac{1523}{1524}$ $\frac{1525}{1526}$ $\frac{1527}{1528}$ $\frac{1529}{1530}$ $\frac{1531}{1532}$ $\frac{1533}{1534}$ $\frac{1535}{1536}$ $\frac{1537}{1538}$ $\frac{1539}{1540}$ $\frac{1541}{1542}$ $\frac{1543}{1544}$ $\frac{1545}{1546}$ $\frac{1547}{1548}$ $\frac{1549}{1550}$ $\frac{15$

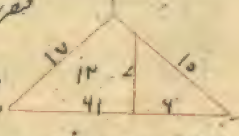

من السدس حصلت ثمانية قسمنا على السبع خرج واحد ومو طبق
 وبقي واحد ضربناه في لارب التي هي خرج الثورات من الطوبج حصلت
 اربع قسمنا على السبع خرجت اربع اسباع سبعة فنقول ان
 اسباع هي اربع اسداس وطوبج واربع اسباع سبعة وهو المطلوب
 الفصل الثالث والعشرون في مساحة السطح المستوي
 التي يحيط بها خطوط مستقيمة اما الفلثه موسطه محيطه بمنه خطوط مستقيمة
 ان كانت احدى زواياه قائمه فنقرب احد الضلعين المحيطين بالقائمه
 في نصف كذاه نحصل المساحه والا فتجعل اطول الاضلاع قائمه وقدر
 مجموع الاقترين في بقا ضلعا ونقسم الحاصل على قائمه فخرج
 نقتطع عن القاعده فيقف الباقي هو بعد موقع العمود عن طرف
 اقصر الاضلاع نخرج منه خطا الى الزاويه فهو العمود ونسره ونقربه
 في نصف القاعده نحصل المساحه ثانيا في مثلث ا ب ج ضلع ا ب كسره
 و ا ج سبعة عشرون د ا واحد وعشرون مجموع الاقترين ٢٥
 ضربناه في قاصدها وهو ٥ حصل ١٢٥ قسمناه على القاعده وهي
 ٢١ خرج ٦ نقضاه عن ٢١ بقي ١٥ نصفه ستة وهي بعد موقع

العمود عن طرف ضلع ا ب كذاه اعني س ي فخرجنا عن نقطه ك خطا
 وهو العمود مسجناه فكان ثمانية ضربنا با في نصف القاعده وهو عشرة
 ونصف حصل ٨ وهو المساحه والما ذوا اربع اضلاع قائم الزوايا
 فنقرب احد اضلاعها فيما جاوزه اعني الطول الى

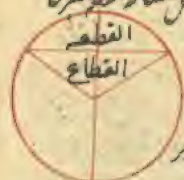
واما التي ليست بقائم الزوايا او كانت شبيهه
 للاضلاع والزوايا فنقسمها الى مثلثات مساحتها مساحه مجموع تلك المثلثات

الفصل الرابع والعشرون في مساحة سطح الدائر وقطعها وهي مساحه
 محيطه خط مستدرو في داخله نقطه يكون كل الخطوط المستقيمة اكاربها
 اليه متساويه وتلك النقطه مركزها والخطوط انصاف اقطارها وطريق
 مساحتها ان فنرب نصف قطرها في نصف محيطها نحصل المساحه وسه
 قطر كل دائره الى محيطها نسبة واحد الى ثلث وسبع بالقرب المشهور
 ونقرب نصف القطر في نصف كل دوس هو مساحه قطاعه محيطه تلك
 القوس وخطان متساويان كل واحد منهما نصف قطر دائره يكون تلك

الفرس منها واذا انقل من طرفي القوس خط مستقيم فيقسم القطع بثلاث
وتقطع دارة فاذا انشع المثلث وتنقصها من مساحة القطع الذي هو
اقص من نصف الدائرة حتى مساحة القطع الصغير من الدائرة وان زود
على مساحة القطع الذي هو اكبر من نصف الدائرة حصل مساحة القطع الكبري
الفصل الخامس والعشرون في مساحة
السطح المستوية كالاسطوانة والمخروط والكرة وسنذكر
نفرغها في الفصل المستقبلي فان نغرب مقدار الخط الواصل من قاعدة المخروط
المستدير الخارج المتوازي لسهما في محيط قاعدتها حصل مساحة سطحها
ان نغرب الخط الواصل من راس المخروط المستدير العام ومحيط قاعدته
في نصف محيط القاعده حصل مساحة سطح المستدير وان نغرب قطر الكرة في
محيط اعظمها اثنان فصلا حصل مساحة سطح الكرة ومساحة سطح قطع الكرة
يساوي مساحة دايه يكون نصف قطر باسها وبالمحيط واصل من قطب القطع
ومحيط قاعدتها الفصل السادس والعشرون في مساحة الاجسام
فمنها الاسطوانة وهي جسم يحيط به سطحان مساويان متناهيان متوازيان
بما قاعدتهما اما دايه ان او غيرها واصل من محيطي القاعدتين حيث اذا قطع

بسطح مواز للقاعدتين فيها سطح مساو للقاعدتين ومنها المخروط وهو جسم
يحيط به سطح مستوي هو قاعدته اما دايه او غيرها واصل من محيطي القاعدتين
في الشاب الى نقطة راسه فان كانت قاعدة الاسطوانة او المخروط دايه
سميا مستديرين والخط الواصل من مركز القاعدتين او راس
المخروط ومركز القاعده هي صفا لذلك وان كان السهم قائما على القاعدتين
فهما قائمتان والا فاما لان وان لم يكن القائم بينهما دايه سميا متغيرين
الكرة وهي جسم يحيط به سطح مستدير وفي داخله نقطة يكون كل الخطوط
المستقيمة الخارج عنها الى مركزها او مركزها او مركزها او مركزها او مركزها
مساحة قاعدتها حصل مساحة جسمها واذا ضربتها في ربع المحيط في ثلث
مساحة قاعدته حصل مساحة جسمه واذا ضربتها في نصف قطر الكرة في ثلث
مساحة سطحها حصل مساحة جسمها وان نغرب نصف قطر باسها في
ثلث مساحة سطح قطع منها حصل مساحة قطاعها الفصل السابع
والعشرون فيما يتوقف عليه الشرع في المسائل التي تجبر
وهي مسائل استخراج استقامتها كمن المجولات العددية من معلوماتها
المخصوصة فكل المسائل ان يكون معلوم باعيانها كالا

او معلوم من حيث لامبارات المخصوص على يعرف عن كلام السائل
 فلما بد عن تسمية الجول بشي او دينار او درهم او فيق او غيره ذلك
 واذا ضرب الجول الذي يسمى بشي في نفسه فقال للحاصل مال لان
 الشي ههنا بمثابة الجدر وفي المال كعب وفي الكعب مال لان
 مال مال الى الكعب كسبه الكعب الى المال والمال الى الشي والشي
 الى الواحد وهكذا نسبة الواحد الى جزء الشي وجزء الشي الى جزء المال وجزء المال
 الى جزء الكعب وجزء الكعب الى جزء مال المال فاذا كان الشي ثلث
 يكون المال تسعة والكعب سبعة وعشرين وجزء الشي ثلث الواحد جزء
 المال تسع الواحد وجزء الكعب واحد من سبعة وعشرين الى واحد واذا ضرب
 العدد في كل جنس منها يكون الحاصل من ذلك الجنس واعلم ان
 بناء المسائل الست على العدد ولا شياء لا موال وما جاوز عنها فلا ياتي
 بواحدة من المسائل الست وقد اوردنا جداول السهولة من جنسية
 حاصل ضرب بعضها في بعض فطلب عن تلكا المفرد من وعرف
 عن جنسية خارج الصمة ايضا وتومدا فاذا اردنا ان نضرب
 جنسا في جنس فترتب عدد احداهما في عدد الاخر فاحصل

٢٥
 في صفار البهم
 سطليل
 ٢٦

في صفار البهم
 سطليل
 ٢٦

مربع

بسم الله الرحمن الرحيم
 الباب الحادي عشر فيما يجب على عامة المكلفين من معرفة اصول الدين
 اجمع العلماء كافة على وجوب معرفة الله تعالى وصفاته الثبوتية واسمية
 وما يصح عليه من تشيخ والنبوة والامامة والمعاد بالليل لا بالتقليد
 فلا بد من ذكر ما لا يمكن حمله على احد من المسلمين ومن جعل شيئا من ذلك
 خرج عن بقية المؤمنين واستحق العقاب الدائم وقد
 رقت هذا الباب على فصول **الفصل الاول** في اثبات
 واجب الوجود وتعالى شانه فتقول كل محقق ان ما ان يكون
 واجب الوجود في الخارج لذاته واما ان يكون ممكن الوجود في الخارج
 واما ان يكون مستبعد الوجود في الخارج لذاته ولا شك في ان هذا موجود
 فان كان واجبا فالمطلوب ان كان ممكنا افتقر الى موجود يوجده بالضرورة
 فان كان بالموجد واجبا فالمطلوب ان كان ممكنا افتقر الى موجود
 فان كان الاول اذ هو باطل بالضرورة وان كان ممكنا آخر
 تسلسل وهو باطل لان جميع آحاد تلك السلسلة انما

شيء واحد
 لان

في

جميع الممكنات يكون ممكنا بالضرورة فتشترك في امتناع الوجود
 بذاتها فلا بد لها من موجد خارج عنها بالضرورة والمطلوب
الفصل الثاني في صفاته الثبوتية وهي ثمانية **الاولى**
 ان تعالى قادر مختار لان العالم محدث لان كل جسم
 فانه لا ينفك من الحوادث اعني الحركة والسكون وهما
 حادثان لا يستدعيانها مسبوقية بالغير ولا ينفك عن حدوثه
 فهو محدث بالضرورة فيكون المؤثر فيه هو الله تعالى مختارا
 لانه لو كان موميا لم يخلق اثره عنه بالضرورة فيلزم ان يعدم
 العالم او حدوث الله تعالى وهما باطلان وقدرته يتعلق
 بجميع المقدرات لان العلة الموجبة هي الامكان نسبت
 اليه الجميع بالضرورة فيكون قدرته حادثة **الثانية** انه تعالى عالم
 لانه تعالى فضل الافعال المحكية المتقنة وكل من فعل ذلك
 فهو عالم بالضرورة وعلمه يتعلق بكل معلوم لتوحيده
 المعلومات اليه لانه حي فيض ان يعلم كل معلوم فوجب ذلك
 لاستحالة افتقاره الى غيره **الثالثة** انه تعالى حي لانه قادر عالم

فيكون وجوب بالضرورة

فيكون وجوب بالضرورة

قادر ام

فيكون وجوب بالضرورة

فيكون جيا بالضرورة وهو المطلوب **الرب** انه تعالى مراد
 وكاره لان تخصيص الافعال بالزمان في وقت دون وقت آخر
 فلا بد من محض وهو الازالة ولا يكون لها ضرورة **الرب**
باب **الرب** انه تعالى يدرك لانه تعالى
 فصيح ان يدرك وقد ورد القرآن بثبوت له فوجب اثباته **الرب**
 انه تعالى قديم اذ لا ياتي بحد لانه واجب الوجود لذاته تعالى
 العدم السابق واللاحق عليه **الرب** انه تعالى متكلم بالاجماع والحرارة
 بالكلام المروى المسوقة المنقولة المعنى انه تعالى متكلم اذ اوجب الكلام
 في جسم من الاجسام وتفسير الاشياء غير معقول **الرب** انه تعالى
 صادق لان الكذب فيجب بالضرورة وانه تعالى منزله عن الاحتاد
 النقص عليه **الفصل الثالث** في صفات السانية وهي سبع **الاول**
 انه تعالى ليس بمركب والا لكان مقتضى اجزائه والمقتضى
السانية انه تعالى ليس بحجم ولا عرض والا لافترق الى المكاني والاشي
 انفكاك من الواجب فيكون حادثا وهو محال ولا يجوز ان
 يكون في محل والا لافترق اليها ولا يقع عليه الالام واللذة لا مشاع الزمان
 والايه والاداء من اجسام

ولا بد من احوالها يستلزم الازالة

ولا يتحد بغيره لا مشاع الاثنا ومطلقا **الرب** انه تعالى ليس
 محلا لحوادث لا حشاع الافعال عنه غيره ولا مشاع النقص
 عليه **الرابعة** انه تعالى يستحيل عليه الروية لان كل مرتبة فهو
 ذواته لانه اما مقابل او في حكم المقابل بالضرورة فيكون
 جساما وهو محال والقوله تعالى لن ترينه ولن التافيه
 لئلا يبد **الخامسة** في نفى التركيب عنه للسمع وللتامع فيفهم
 نظام العوالم ولا يستلزم التركيب الاشتراك الزاين
 في كونها واجبي الوجود فلا بد من ما يميز **السادس** في نفى المعاني
 والاحوال عنه تعالى لانه لو كان قادرا بقدرة او عالما علم
 وغير ذلك افتقر في صفاته الى ذلك المعنى فيكون مكنا هذا
 خلاص **الرب** في انه تعالى غني ليس محتاج لان وجوده
 وجوده دون غيره يقتضي استغناء عنه وافقار غيره اليه
الفصل الرابع في العدل وفيه مباحث **الاول** العقل
 قاض بالضرورة ان من الافعال ما حسن كروادته
 والاحسان والصدق في الشئ مع وبعضها هو قبيح كالظلم والكذب

وهي أكثر من ان يحصى والذين النبوة فيكون صادقا والا لزم
 الاعراض للمكلفين بالشيء فيكون حال **الثاني** في وجوب عصمة العصمة
 لطف مني بغيره تعالى بالكلية بحيث لا يكون له داع الى
 ترك الطاعة وارتكاب المعصية مع قدرته على ذلك لانه لو لا ذلك
 لم يحصل الوثوق بقوله فانقطة فائدة البعث وهو محال **الثالث**
 في انه معصوم من اول عمره الى آخره لعدم انقضاء الطول في حياته
 من عدم منه في سائر عمره انواع المعاصي والكبائر وما تنفر
 منه **الرابع** يجب ان يكون افضل اهل زمانه ليجوز تقديمه
 على الفضل عقلا وسمعا قال الله تعالى ان من يهدي الله الى شيء
 ان ينجح ام من لا يهدي الله الا ان يهلك فما لكم كيف تحكمون **الحق**
 يجب ان يكون مثرا عن دناءة الآباء وحرارة الهمة وعن الرضا
 الخلقية والعيوب الخلقية لما في ذلك من النقص فيسقط حكمه
 القوي والمطلوب خلافة **الفصل السادس** في الامامة وفيه
 مباحث **الاول** الامامة هي رياسة عامة في امور الدين والدنيا
 لشخص من الاشخاص وهي واجبة عقلا لان الامامة لطف فانا نعلم

ان الناس متى كان لهم رئيس مرشد ينصف الظلم من الظالم
 ويرد الظالم عن ظلمه كان ذلك الى الصلاح اقرب ومن الضمان بعد
 وقد تقدم ان اللطف واجب على الله تعالى **الثاني** يجب
 ان يكون الامام معصوما والانسلس لان الحاجة اليه امر
 الامام هي رد الظالم عن ظلمه والاشراف للظلم من فوجانه
 ان يكون غير معصوم افقر الى امام آخر يتسلل ولانه لو فعل المعصية
 فان وجب الانكار عليه سقط حمل من القلوب وانتفت فائدة
 نصبه وان لم يجب سقط الامر بالمعروف والنهي عن المنكر
 وهو قبيح ولانه ما فطر الله شرعا فلا بد من عصمة ليرى الزيادة
 والنقصان ولقوله تعالى لا ينال عهدى الظالمين **الثالث**
 الامام يجب ان يكون منصوبا عليه لان العصمة من الامور الباطنية
 التي لا يعلمها الا الله تعالى فلا بد من تعيين من يعلم عصمة اولاده
 من غير عيبه يدل على صدق **الرابع** يجب ان يكون افضل الرعية
 كما تقدم من النبي صلى الله عليه وسلم **الخامس** الامام بعد رسول الله
 صلى الله عليه وآله وسلم على ابن ابي طالب عليه السلام بالنسبة المتواترة

من النبي عليه السلام ولا نعلم افضل لقوله تعالى وانفساؤكم
ومساوي ان افضل افضل ولا يحتاج اليه صافي المبدأ بله لان
الامام يجب ان يكون معصوما ولا احد غيره ممن ادعى الامامة
لمعصوم اجماعا فيكون هو الامام ولا نعلم احدا من غيره لرجوع الصحابة
في ذلك يقسم اليه ولم يرجع الي احد لقوله صلى الله عليه وسلم انما اوصىكم على الله والعقلاء
يستدعي العلم ولا نعلم احدا من غيره طلق الدين ثلثا والادلة لا تحصى
كثيره ثم من بعده ولد الحسن ثم الحسين ثم علي بن الحسين بن العباس
ثم محمد بن علي الباقر ثم جعفر بن محمد الصادق ثم موسى بن جعفر الكاظم
ثم علي بن موسى الرضا ثم محمد بن علي الجواد ثم علي بن محمد التكاوي
ثم الحسن بن علي العسكري ثم محمد بن الحسن صاحب الزمان ع
ينص كل سائر على لاحد من بعده وبالله التوفيق **الفصل**
السادس في المعاد والتقوى المسلمون كافة على وجوب المعاد البدني
ولانه لو لاه لبعث التكليف ولانه فكل الصادق الشارع اخبر به
فيكون حقا والآيات الدالة عليه والآثار عليه جارية به وكل من له
عوض او عليه حكم بعبادة عتقا وغيره يجب اعادته سمحا ويجب الاقرار

علي

بكل ما جاء به النبي صلى الله عليه وسلم من ذلك الصراط والميزان والطاق
الجوارح ونظائر الكتب لا مكانها وقد اخبر الصادق ع بها
فيجب الاقرار بها ومن ذلك الثواب والعقاب ونظائرها
المنقولة من جهة الشرع صلوات الله على الصادق ع ووجوب التوبة
والاعمال بالمعروف والنهي عن المنكر بشرط ان يعلم الامر والتناهي
كون المعروف من غير فساد المنكر منكرا وان يكون مما سيقنا
عنه فان الامر والنهي عن عبث وتجويز التاخير والامتناع من الضرر
ولكن هذه الامور ما ذكرناه في هذا الكتاب وصلى الله على نبيه محمد

والله اعلم بالصواب
سيدنا محمد بن محمد
من آل البيت
عليه السلام
عن الحسن بن علي

الشَّوَلُ الحَنِين الحَنِين الحَنِين
 هم را فریاد کنند از دلتان بکنشند
 الشَّرِب الشَّرِب الشَّرِب
 جمع شراب خوردن نصیب آب است
 الرِّب الرِّب الرِّب
 خداوند و دین خداوند و دین
 الحَنَر الحَنَر الحَنَر
 خردمند و دانا جاهل جمع نکال رگها باند باری
 السُّك السُّك السُّك
 گران و عزیز و دیر رگها باند باری گران و عزیز و دیر
 الرِّقَّاق الرِّقَّاق الرِّقَّاق
 نازک و نازک گران و نازک گران و نازک
 الصِّل الصِّل الصِّل
 آواز آواز آواز گران و نازک گران و نازک
 الکَلَّ الکَلَّ الکَلَّ
 نیکو نیکو جمع کلاه و کلاه نیکو نیکو
 الکَلَّ الکَلَّ الکَلَّ
 خیره شدن گران و نازک گران و نازک

الفی

القُرى القُرى القُرى
 تکلف میمان جمع دهها با فردین
 الذَّل الذَّل الذَّل
 دانه ها دانه سر زدن دانه سر زدن
 الجُود الجُود الجُود
 نیکو جمع دانه سر زدن
 الاسِر الاسِر الاسِر
 ازین بل بلی خنک و خشک
 الامِن الامِن الامِن
 حفظ نمیشد گروه مردم مورد است
 القِئَم القِئَم القِئَم
 میان سر خنک و خشک
 المَجْد المَجْد المَجْد
 کوشش جاده پدید آید مدد و امداد
 المَد المَد المَد
 جمله رگها جمله رگها بر رگها
 العِرف العِرف العِرف
 بیدار کردن بیدار کردن کشتن

المجواد المجواد المسك
 لیس برون نمر و میکی فکر رغن
 المسك المسك الصدق
 فکر دارو رهنه رهنه
 الصدق الصدق الزباب
 رهنه جمع کابین معلوم
 الزباب الزباب العار
 بچه کوز زانده مرغنه تنک
 العیر العیر الخله
 کاوان لفت بز مکان حصت
 الخله الخله القطع
 انچه بزدان فاند بر من بر من
 القطع القطع البضع
 باره برب دونه آینه این پارنا کوشت
 البضع البضع الضعيف
 شمار از سه تا هفت اندام آن کر بیدار شکم
 الضعيف الضعيف السلام
 خاکی بیدار علم مس درو
 السلام السلام السلام
 سنگها استخوان و پاره زخم زدن

السلام
 از نمودن

البلاء البلاء السطى
 آرزودن کمزوه نوزیدن
 السطى السطى الكلام
 عمارت کردن در بوسیدن سخن گفتن
 الكلام الكلام التهام
 خنک زبیر خنک سم زرا
 التهام التهام الحمام
 بده زبیر نفع آفتاب کبوتر
 الحمام الحمام الحبل
 مرگل حمام نام رده ناله شدن
 الحبل الحبل السمت
 بده بارش نوزیدن در بخت روز شنبه
 السمت السمت العقد
 زیاده خوردن ثبات درخت کوه بخت
 العقد العقد الرداء
 کوه بند بند آب سیاه
 الرداء الرداء البسط
 رس منظر دراز کردن
 البسط البسط العوض
 استراده بضع بضع این شدن

العرض العرض الخطب
آه نور فانس كاسمت

الخطبة الخطبة الرابعة
جمع خطبة
نزل آتيني
منزل

اليوبسبع الدبع العيسر
هناك كدشمن ازخوب

الغیر العنبر الدعی

الروحاني الروحاني الروحاني

الوجد الوجد الشعب
أنت فراغ فونتر كاسه به

الشعب الشغب الفطر
رلهامية نكرة قبيلة

الفطر الفقيه طو القبط
روزه كادك نوبت از ايام

القبور القبر المجرع
يكون تر كراهه
انزوه وما سدن

بجانبه
کمانه دار
هره و زکریا
قوم احمد

الخلف الخلف الوكيل
آبته خلف کردن و بعد از

الرسالة السابعة

العبد العبد العبد
عبد الله عبد الله عبد الله

الْقَبْلُ الْقَبْلُ الْقَبْلُ
تَوَاتُرًا رَدَادًا آثَرًا

فندق الفندق
فندق الفندق

عبداء العبداء الطاهر
وثنان

الطريق الطريق

الضوء الضوء الضوء
منه
الضوء

الفروق الضيق
كله كسفة
الشعر الضيق

الشيخ السعد
جمع جو
الشيخ السعد
الشيخ السعد

الحجج المصنوع

الحمد لله رب العالمين

القطر القطر القطر القطر القطر
 جدي مكرهه مكرهه مكرهه مكرهه مكرهه
 الفجر الجحوت الجحوت الجحوت الجحوت
 الربوة الربوة الربوة الربوة الربوة
 شدة شدة شدة شدة شدة

متبعون الله حسن تفرقة ابتداء اقول وتقريري

بسم الله الرحمن الرحيم

٢٢٢
٢٢٢
٢٢٢

وارد في وصية غيبة تجريد
 الحمد لله الموفق الكريم بعد اضعاف
 الضلوة واكل التبدل على سيد المرسلين وآله
 الطيبين وعترته الطاهرين **فاقول** وبالله التوفيق
 هذه تبصرة للتأملين وتذكرة لاهل الحق واليقين من
 اجلية البنية المؤمنين كثرهم الله تعالى من المسلمين
 يوم الدين وترجمة موجزة رقيقة فايقظوا قلوبهم
 للرسالة المستحقة بحسب السيرة واعمالهم من القرب في
 الشريعة وما ينبغي لها الشيخ الاجل الاقدم الرباني الفضل
 ارفع الله في الكبر الحليل السيد محمد بن احمد الملقب بـ **روح**
 تعالى روحه وجمعه في كل زمان في كل آن بنبأ عرجه

٥٩

والارضوان فوجه ربه ودمته وسنته بركة
 المسار والاحسان لطيفة اسهل الايمان و
 قاطبة اصحاب الحق والايقان تاريخي لهم
 ومرجع لهم فيها اليها كتبها وقرضا وحرزا
 العبد الفقير الى رحمة سيده ومولاه الجليل
 الكبير **سيد** الله الحسني الميراثي الميراثي ميراثي
 تعالى حاله وتوحيده بيق الايمان والايقان و
 الايقان بالله مستندا كحافل ابتداء المؤلف **الصل**
 وهو من ابتداء شهر رمضان من الشهر المشهور **بالا**
 عند الجمهور المصنوع في الرق المشهور المذكور في القرآن
 المجيد والفرقان **الحمد** ان عدة الشهور عندنا
 اثنا عشر شهرا في كتاب الله **ماهر** **مفضل**
 در حديث شريف حضرت رسول صلوات الله
 وسلامه عليه وآله وارادوا نقلت كشمس رمضان
 سيد مشهور است **بمجنون** واراد است **بمجنون**

عشر

که منقول است از ائمه صادقین صلوات الله علیهم آمین
 که شهر رمضان رجب مؤمنان است و همچنین در وقت
 از ایشان که درین ماه شریف مفتوح میگردد ابواب
 جنان بسته میشود درهای نیران و در شب
 میدارند مرده شیطان را و جبار میفرمایند استغفار
 و تقالی بازال و فرود آوردن در آن شهر قرآن مجید
 و شهادت میدهند بفضیل این شهر شریف که ای کاش
 القدر خیر من ألف شهر و در شهر فغان
 و در هر شب از آن و هجرت **نیت روزه** و مستحبت
 در شب اول از ماه رمضان غسل و دعای استغفار
 ز روزه بلال آن و ایستادن بصلوة نوافل شهر رمضان
 و آن نماز رکعت از اول آن شهر تا آخر آن
 برتری که مشهور است در و هجرت از ائمه هی علم
 صلوات الله علیهم و مستحبت در آن ایستادن
 بقرات جزوی از قرآن و از اول ماه تا آخر

به ختم تمام مکر در آن و همچنین مستحبت
 در شب اول به شربت و مباحثت زمان
 وجه اهل الی الانسان تا ایمن شود از دواعی
 نفس و سپهر آن و همچنین مستحبت دعا
 استغفار بنوعی که مشروح و شرح است
 در کتاب پیام و **منقبات** بعد از نماز روزه
 اول این دعا مخصوص خلف مشهور از ائمه
 هی علم الصلوة و السلام و در **ششمین** این دعا
 فرمود است الله سبحانه و تعالی توریه را بر من
 این حسنه ان علیه السلام و درین روز از مال دوست
 یکم از هجرت واقع شده بپشت سید و مولای
 ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام و الحجه و آن
 روز نیت شریف متجدد میشود در آن سود و نیت
 و هجرت اهل ایمان و **منقبات** در آن روز
 و نیکوی کردن بهساکین بسیار کردن شکر برین

توت غنیمت عظیمه جیم الله سبحانه و تعالی را
 بواسطه اظهار حق مطلق نسبت بابرگزیده کان ال
 محمد علیه السلام و الحجه و الاکرام دار غلام شافان
 لی دین علیه السلام لایق الله و الملائکه و انجس اجین **در**
روز دهم این ماه ارسال باز دهم از جنت رسالت
 یافت ام المؤمنین خدیجه اکبر است انچه بید خود
 الله علیها **در روز دوازدهم** این ماه موافات و عقد را
 فرمود حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم
 اصحاب خود و موافات فرمود از انچه میان خود و میان
 امیر المؤمنین امام المقتین علی بن ابیطالب علیه السلام
 و آن روز شریف تبرک موجب سه در مومنان و
 بهجت شدای اسلایانیت و هم چنین از روز
 نازل شده است انچه بن عباسی بن میم علیه السلام **در**
نصف رمضان است حاجت غسل کردن و صدقه عاز
 گذاردن و نجات در هر رکعتی سوره الحمد بکینست

و قتل هو الله احد ده نوبت بغیر نزار رکعت
 نماز نافله ماه رمضان که ذکر کردیم که در آن اجر
 عظیم و ثواب جلیلست چنانکه در اخبار وارد است
در روز نهم رمضان در سال سیم از جنت مولی
 پیسید و مولای ابی محمد حسن علی بن ابیطالب
 علیه السلام و در شش این روز ارسال صد و نود و پنج
 موله سید و مولای ماست ابو جعفر محمد بن علی بن
 موسی علیه الصلوٰه و السلام و آن روز در مومنان
 و بهجت ایشان و بهجت در آن صد و نود و پنج
 خیرات و شکوای کردن و اکثر شکر الله تعالی
 و اظهار حجت با قامت دین و عجز طریق حق از آن
 حضرت جل شانه **در شب دهم** این ماه که
 از ایلله البدر گویند بواسطه غزالی که در مومنان
 بدر میان مومنان و مشرکان در سپیده آن واقع شد
 در صحاح اللغه میگوید که بدر مصیبت دهم در اینجا

ن

نقل میکند از شیعی که او گفت بدر چاییت
که منسوب بشخصی که نام او بدر بوده و آن شب
و نیز میان حق و باطل شب سرت و حجت اهل دین
اسلام است و **وینت است** در آن غسل کردن بچاییت
ذکر کردیم در اول ماه رمضان **و در روز نهم ماه**
حجایت واقع غنچه است که پاشنه کان در بر
واقع شده و نزول و فرد آمدن ملائکه بعد از حضرت
رسول صلی الله علیه و آله و حصول دایره عقبه و عباد
اسل کفر و فساد و حصول فرق میان حق و باطل و ناجز
شدن انجمن همچون نقل نایل و ظهور ستم اهل باطن
و ذل طایفه اهل ضلالت و طین و سجده در آن روز
صدقه و اکثر رنکر و حمد و ستایش تعالی شایسته و عظم تر
و از روز نهم و پسر و اهل ایمان اسلام مؤمنان
مستحق دار السلام است **و در شب نوزدهم این ماه**
مریت که بخت چیده و قد الحاج یعنی نوشته

میشود و در شب رفتن حاجان کعبه معظوره و
ایشان با نوض شریف و محل تبرک شریف و در آن
شب واقع شده ضرب و بیهوشه انا علی بن ابی طالب علیه
الصلوة والسلام که از آن بجزار حجت ملک تعالی علی
پوست و **وینت است** در آن غسل کردن و در آن
از جبهه هزار رکعت که مذکور شد بترتیب صد رکعت ادا
نماید و سنت است در آن شب کثرت استغفار و
برخی مختار صلوات الله و سلامه علیه و آله و اخبار
تضرع و ابتعال بدرگاه جلال ملک تعالی در تجرید عذاب
و تردید عقاب بر طالمات اهل بیت نبی مختار و
بسیاری لغت بر قائل امیر المؤمنین و ائمه است
که سجده میشود در آن حسن مؤمنان و هم غنیمت ایشان
و در روز بیستم این ماه سال ششم از هجرت فتح مکة
معظنه زادنا الله تعالی شرفنا و عظیمنا واقع شده
و از روز عید اهل ایمان و خوشحالی ایشان است و نصرت

و یاری که الله سبحانه و تعالی فرموده نبی خود را علیه
الصلوة و السلام و انما زواجرها روضة که او را فرستاده
بود و احقاقی حق او و ابطال باطل عدو او **درین شب**
درین روز تعلق و خیرات و برات و کثرت ذکر
الله تعالی و انکسار علی حیل الانعام و حسن الاکرام
درین شب این ماه از او صبر و اج رسول
صلی الله علیه و آله بوده و درین شب رفع عین
مریم علیه السلام بوده باسمان و درین شب وفات موسی بن
عمران علیه السلام بوده و درین شب نیز وفات
ایم المؤمنین و ایم المؤمنین علی این مطالب علیه الصلوة و السلام
در سال چند از هجرت و آنحضرت را عمر مبارک در آن روز
رسال بود و این شب شب احزان و تم و غم آل محمد علیه السلام
و اشیای و اهل و لا و اتباع ایشانست و همچنین شجاعت
درین شب غسل و صد رکت از جمله نماز رکت که کثرت
شب نوزدهم و بسیار صلوات بر محمد و آل محمد و خاندان

و جبهه نمودن در دعای عذاب و نفرین بر ظالمین
ایشان و لعنت بسیار کردن بر قاتلان امرالمؤمنین
سایمان ایران و آنجنان که سبب آن شده باشند
راضی بآن گردیده بر حسین مردمان **درین شب**
سیوم این ماه در جوار آن صمت و امید و اطمینان
محقق است که لیلته القدر باشد و در آن الله سبحانه
تعالی فرستاده است بر پیامبر خود صلوات الله و
سلامه علیه و ذکر حکیم و قرآن کریم را و در آن شب
مستجاب است غل و صد رکت نماز در سر رکعتی مکتوب
فاتحه الحجاب خوانده و ده نوبت انا انزلناه فی لیلته
القدر و آن شب را زنده دارند نیاز و دعا و استغفار
درین شب که درین شب بخوانند سوره عنکبوت و
سوره روم که در آن ثواب عظیم است و درین شب دعا
است خاص از جمله دعوات موسی علیه السلام از دعوات
شبهای این ماه که ختم کند نوافل شهر رمضان بآن

و سجدت در پیش شب ختم قرآن مجید و خواندن
دعای وداع و اشک شریست عظیم البرکات کثیر
خیرات **ماه شوال** در شب اول این ماه سجدت
غسل نزد خدایتعالی و دعای استسلاال زدر نیت
لال و ایتامی بخیر چون فارغ شوند از نیت نوب
این شب و ایتامی آن چون فارغ شوند از نماز غریبه
چنانکه در عقب چهار نماز بخیر گویند که افران نماز غریبه
و صورت این بخیر است که گویند **الله اکبر الله اکبر**
الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر
الله اکبر الحمد علی ما هدانا لهذا و له الشکر
علی ما اولینا و باین طریق و آرد شده است از رسول
صلی الله علیه و آله منقولست در اخبار از ائمه اخیان
صلوات الله و سلامه علیهم و از شیخ عیسی بن مریم
است که جمعه نماز بعد از نماز عشاء از نیت غریبه
و بگویند در سجده **یا ذا الحول و یا ذا الطول یا صافی**

محمدا و ناصرفه صل علی محمد و آل محمد و
اغفر لکل ذنب اذنبته و نسیته انا
و هو عندک فی کتاب بین بعد از آن گویند
توبه الی الله آنچه توبه کرده و بازگشته از آن
کنان **نیت است** که در پیش شب دو رکعت نماز
کنارند و بخوانند در رکعت اول فاتحه الكتاب یک
نوبت و سوره اخلاص نیز از نوبت و در رکعت
ثانیه فاتحه الكتاب یک نوبت و سوره اخلاص یک
نوبت که در دو بیت چنین وارد است که انکی که
این دو رکعت نماز در شب فطر کند از نماز میان
او و الله سبحانه و تعالی هیچ کنای که عفو فرماید
از او و مؤید بمعنی آثار و اخبار از ائمه اطهار علیهم
صلوات الله و سلامه الی یوم القدر و آرد شده است
و همچنین در ترغیب و تحریرین قیام ایامی این شب
خویش و استغفار و دعا و تضرع بدرگاه جلال

روفت رحیم غفار **مراد** از امیر المؤمنین و امام
 الباقین علی بن ابیطالب علیه السلام که درین شب شریف
 خواب میفرموده و نماز و دعا و سوال از درگاه جلال
 متعال اشتغال نموده و میفرموده که فی هذه الليلة
 یعطی الاجیر **آخه** یعنی درین شب شریف داده
 میشود هر چیزی و مزدوری را که بخواهد و اول
 سوال عید فطر است و بواسطه آن از اعیان میگیرند که
 خورشید میشوند در آن وقت بول اعمال این
 و غنای مردم است ایشان را مریض کنان ایشان
 و بشاری که ایشان است از درد و در کار خود جلال
 و عظمی ناله از ثواب بسیار ایشان در قربی که ایشان را
 بدرگاه جلال آنحضرت بسجده و جهندی که نموده اند و کل
 و صطباری که در ادای این طاعت شریفه افزوده اند و در
 روز مبارک است غسل و آن علامت تنظیف طهارت است
 معنی آن فی الحقیقه عبارت از تطهیر باطن است از ذلالت

نعم

و تقصیری که درین ایام شریفه ازین کس واقع
 شده باشد **محسین** مستحب است درین روز شریف
 توجه از روی اخلاص بدرگاه جلال ملک متعال و
 حوائج و مسائل که داشته باشند خاصه در وصول این
 طاعت شریفه بدرجه قبول **محسین** سنت است بوی
 خوش بکار بردن و پوشیدن بخل شایب حلال و
 خنجر بپوشیدن آن در برای این نماز تحت التما
 و چنین **سنت** است تناول چیزی از آن کولان قبل خروج
 باین نماز و افضل اینها سکر است چنانکه و پوشیده
 و همچنین سنت است تناول چیزی از تربت شریفه
 حبیبیه علی چهارم الف صلوٰۃ و الف تحیه که در روز شریفه
 چنین دارد است که این فیما بین آن و این کل و اگر و لیکن
 باید که آنچه از جهت خوردن از آن اخذ نمائید اندکی
 باشد چنانچه بوزن یک مثقال شش عی زرد **و یا زرد**
 چون نام اصل حاضر باشد یا امام نماز مرضی بود و

و جب طاعت مرضیه چون بنه که اند و آن دو
 رکعت بغیر اذان و اقامت و وقت آن از اعیان
 شمس است بعد از ذهاب سحره آن درین دو رکعت و دو
 بکرات از آنجا که سفت بکبر در رکعت اولی است یا
 افتتاح و رکوع و پنج بکبر در رکعت ثانیه است و بکری
 که بعد از رکعت اولی قیام نمایند قرات در آن تراکیب
 رسول علیهم السلام قبل از بکرات و قنوت در آن میان
 هر دو بکرات است بعد از قرات **و درین روز** و جهت
 احسن این فطره و وقت آن از طلوع صبح است تا فراغ آن
 غایب و آن کسی که احسن این است خود از مال خود و ممکن
 باشد و تواند که ادا نماید قبل از گذشتن وقت این نماز
 چون شرایط و وجوب حاصل شود ضایع نشود و فسخ و اکت
 نموده کنایه را و کسی که احسن این کند از مال خودش تحقیق
 کرده است و جهت را و اگر چه تمیز باشد بر وی پس اگر
 فقرا و **فطره** از رکعت و جهت صدقه است لازم نیست

بآن وقت آن مجید و مستقران حمیه و طریق و سستی
 که حضرت رسول صلی الله علیه و آله نموده و نه موده
 و چنین دارد است که **بعضا** یکنون متاخر الصیام یعنی
 با دای آنچه و جهت میشود از آن قاضی صوم و روز
 حاصل میگردد و هم چنین است که **فی بین**
الشکر لله تعالی علی قبول الاغالی یعنی ادای
 فطره از جهت شکر است خدای تعالی را بر قبول اعمالی
 که از درگاه جلالی آنحضرت بظهور و صدور میرسد و
فطره و حمیه نه رطل بعد از ایت از خرماد آن بقدر
 صاعیت یا صاعی از گندم یا جو یا برنج یا زرت
 یا مویز آنچه بحسب غلبه استعمال آن باشد در آن بلد آنوقت
 و افضل آن خرما است چنانکه در اخبار وارد شده **و در**
روز که اول ثوال است سال چهل و یکم از هجرت
 هلاک سخت است سبانه و تعالی یکی از نشانه عونا
 این است عمر و بن عباس را و از در جهت یافتن این سبانه

و طایفه مسلمین و موجب عزیز بخت و مرثه مؤمنان
 گردیده و او بحسنه او سزا اعمال خود رسید **در روز**
 این ماه در سال دهم از آن چنین که حضرت رسول صلی
 علیه و آله مبعوث نبوت شده بود وفات عم آن حضرت
 ابی طالب رضوان الله علیه و عسر مبارک آن حضرت در آن
 روز ششاد و چند سال بود و باین حسنه آن بسیار بجا
 شریف رسول صلوات الله و سلامه علیه و آله راه یافت
 که آن ماه را آن بر کافه مردمان طاهر شد و در شان او بود
 آنچه فرمود از دعا و خیر و کافیت او را آن دعای خیر از
 جهنمی **در روز نصف شوال** سال سی و دوم از هجرت
 و قیامت ای احد بود و در آن روز شهادت یافت
 اسد الله و همد رسول الله و سپید شد و وقت در آن
 خود عم رسول الله صلی الله علیه و آله حمزه بن المطلب
 با ششمین عید مناف رضی الله عنه و ارضاء و در آن روز
 تمیز شد حال میان صابران و مؤمنان نسبت بانبیاء خلیل علیه

الصلوة

الصلوة و السلام و میان نه زمان از طایفه متصفان
 و منافقان بی ایمان علیهم لعنة الله و الملائكة و الناس
 همین **در روز** طاهر شد بر کافه مردمان بر ما
 پس از جانب شریف امیر المؤمنین علیه الصلوة و السلام
 و الحجة و الاکرام که ندای میفرمود و بانگ میزد در میان
 آسمان و زمین سیل امین علیه السلام در میان ملائکه
 مقررین و مع میکرو و نوا میداد و علی بن کمال
 فتی الاقلى لا سیف الا ذوالالفقان و فلما
 میفرمود رسول مجتبی و بنی مصطفی مع علی مرتضی
 آنها افضل مخلوقات است الملك الاعلى و اکامه میکردند
 و نند میزد و مردم را از قرعه علیه رفیع آن حضرت در
 نب و دین و چون درین روز غم اندوز شدت
 حمزه سید الشهداء زمانه بوده است بنای میخاند و
 میفرمایند مؤمنان و مؤمنان از لذتها و آنچه شستنی نفس
 ایشان باشد بواسطه این مصیبت و وقوع عزیز که رسول الله را

مقی اند علیه و آله وسلم کو بپسند هم بزرگوار و احوال
مخلص موقن اوداغ شده و آن چیزی از اذیت و
ملاکت که سبب افعال صواب شرکین می بود
رسیده بود و عظیم لعین الله تر آری ای یوم الفضل
العقار **ماه ذی القعدة** و آن از شهر حرام است
تعظیم میگردد اند از ایا درجه بعیت و سلام
و در روز سیزدهم آن وفات سیدنا و مولانا ابی
علی بن موسی الرضا علیه السلام و الحجة و شناسا و طول
بوده از ارض خنده اسان سال و دیت و سیم از بحر
در روز بیست و پنجم آن که بپسند زاده الله شرف
تعظیم بر زمین نازل شده و آن اول رحمت که در آن
شریف نزول یافته و هم در از روز استجانه و تعالی
و خواص فرموده از تحت کعبه و از اکثره از قدرت
لطف و حکمت و آن روز است **شریف عظیم** اگر منیف
در آن روز روزه دارد میگوید استجانه و تعالی کمال

کرم و لطف خود جهت او ثواب روز و شصت ماه
چنانکه در خبر صدق اثر ائمه صادقین صلوات الله
و سلامه علیهم جمعین ارد است **ماه ذی الحجة**
و آن اکبر شهر ما حرام است و عظیم انعام است
و در آن است حرام حج و عمره و اقامت فرض آن
و در آن است روز عرفه که نیم این ماه شریف است در
عید خ که دیم آن است **در اول** روز آن سال دوم از بحر
نزدیج فرمود رسول صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین
علی بن ابیطالب را بپسند نساء العالمین فاطمه الزهرا
علی ابها و زوجه و علیها و نسبتها افضل الصلوة و کل
التسليم و این منق علیه است و فخر و موضوع علیه
بصالحین و صل این ترجمه که رساله سالار الشیوخ است و
در روز سیوم آن سال نهم از هجرت نزول
فرمود جبرئیل علیه السلام بر حضرت عزت علیک
برو ای بکرین ای قاضی از ادای سوخته برکت و تسلیم

بامیرالمومنین و امام المتقین علیه الصلوة و السلام
بنود الالباب و غل ابل بکر من السماء بخلق الاله
و السماء و تنوین و نوبت این امر بامیرالمومنین
امام المتقین علی المرتضی علیه افضل الصلوة و کمال العجبة و
الشنا ایضا من السماء **و در روز ششم آن** که روز
تردیه است مسلم بن عقیل دعوت نمود مردم را بجهت
و خدمت سیدنا و مولانا ابی عبد الله حسین علیه السلام
در سال شصت و یکم از هجرت و درین روز نزد
روال شمس انکس که کج گفته میباید پس چون زوال
شمس واقع شود و سنت نوبت طواف خانه کعبه
و سعی نموده و توقیر نموده پس بجهتی که فوت شده او را
حج نموده و اکثر **و در روز ششم آن** که روز عرفه است
سجاده و تعالی توبه آدم علیه السلام قبول فرموده
و ابرهیم خلیل علیه السلام در آن روز منزه شده و
در آن روز توبه بر داود علیه السلام نازل گردیده و

در آن روز عیسی بن مریم علیها السلام متولد شد
و دعای موقت بعد صلوة العصر الی غروب شمس
در آن روز است چنانکه حدیث شریف نبوی علیه
آله الصلوة و السلام بر آن دلالت دارد و در آن روز
مستحبات زیارت سیدنا و مولانا حسین
علی علیه السلام و چون کسی نمک نباشد از حضور عزرات
و او را بیشتر نباشد در ششصد و پست منور بکفرت علی
الصلوة و السلام درین روز عرفة مراسم عبادات
موظف آن مطهره یعنی که مریدیت بجای آورده و سنت
و درین روز اهل انصار و ثمره را که بزدن بودند
محبس شدند در آن جا از برای دعا و درین روز
نیز شهادت مسلم بن عقیل بوده و خواند علیه **و در**
و در آن عید اخی است و مخیر بعد از نماز عید است
انکس را که توبه نباشد یا ذبح و صدقه دادن از
کوشش آن بفرمان و سنجین محفل آن اهل اسلام

و سید و مولای جمیع مومنان بل کافه عالمیان
 امیر المومنین امام المومنین و امیر المؤمنین علی بن ابیطالب
 علیه الصلوٰه و السلام و الحجه و الاکرام و ذوالعبدین عقد
 رقاب سائر امت تا روز قیامت در جنت و جنت و جنت
 و عقد آن عهد در غدیر خم بود که وضعت میان کمر
 و دین چون رجوع از حجه الوداع نمود پس خطبه فضیله
 بلیغ داد نمود با موعظاتی نافه بر یوده رهبر عالم
 خبر حشمت اثر قوت و موت نفس پس خود صلی الله علیه
 و آله میفرمان رسانید و تخریص و ترغیب ایشان تا دایمی
 و خشنایان معصی و منکرات و منکرات و منکرات
 خود خست با نزل فی القرآن الحیده و الفرقان الحیده
 فرموده و در آن مبالغه و مواکه به نوعی که لایق و شایسته
 و قایل بود آنست و در جنانچه در رویه و پیش رویه
 نبویه صلوات الله و سلامه علیه علی قایلها و المولود فی
 و اردست و آن بقدر کج و قرآنی تخفیف تواند بود

و تحقیق مضمون محتای شئون آن است
 که من کننت مؤلا و فلی مؤلا الله
 و آل من قالا و قادی من عاده و انصر
 من نصر و اخذ من حذله یعنی هر که
 من مولا و خداوند کار اویم پس علی مولا و خدا
 و ند کار اوست و بار خدا یا دوست دار آنکس را که
 دوست دارد علی را و دشمنش انکس را که دشمن
 باشد او را و نصرت داری آنکس را که نصرت داری
 کند او را و دشمنی کن آنکس را که دشمنی کن
 جانب او را بعد از آن چون از خبری که جهت ادای
 حال بدین بابیت نموده بودند ترول نموده بودند
 ترول نموده از فرموده کافه مردمان و جمیع اهل اعجاز
 که سلام نمایند بر حضرت امیر المومنین یا نوره المومنین
 و یا میری و مشوایی و تقدم و خداوند کاری آنحضرت
 عالی مرتبت قایل شوند تا ناجی گردند و استیجانه

و تعالی از ایشان راضی گردد و نسبت نمایند یکی
 آنحضرت را با نام این مقام شریف ارفع حضرت
 کریم جلیل و اول کسی که بتا و نمود باین نسبت و اقام
 کرد و سر خطاب بود و گفت: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** یا
 ابن ابی طالب اقصیت من لای و من لای **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
 مؤمنین و مؤمنین یعنی مسلم و شیعه و راضی
 شدیم با آنچه خدا فرمود و در شان تو نازل شد
 همچنین بنام خدا فرمود و در ضایان و اسباب گری
 دوی و خداوند کار بر مومن و مؤمنه که است و بود
 و خواه بود صاحب **اللغة** میگوید **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**
 که میگوید او را از دین و راضی شدن بخیر و کرام
 آن یکت از جهت مبالغه و میگوید **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**
 مجرور و منون میگرداند **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** و کاشی شده
 یکت و میگوید **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** و همان بنیاب تبت
 مذکور نموده و در شعر خود ایراد آن کرده و مری

در این خط از کائنات از روی

اسلام نیز بعد از درین باب شعر و تنبیهها
 فرموده اند و چون حضرت پیغمبر صلوٰت الله و
 سلامه علیه کلام خود را داد نمود و این به عار اتمام
 فرمود و در حالی که تراخی و احوالی از جانب مدتی
 شریف حضرت مکتب حال جل شانه و عظم برمان
 این آیه شریف رسید این طریقه نازل کرد که **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
أَكَلَتْ لَكُمْ دِينَكُمْ و اتممت علیکم دینکم یعنی
 و که قضیت لکم الا سلامه کردینا و این روز و
 عظیم فضایل و کمال قدر آن چو جسم عظیم
 روز اگر است **الطهار** فرمود است خدای تعالی
 درین روز و زجت خود را و واضح رخت بر عالم و عالم
 راه است و محج خود را و خلیفه نموده است و جانشین
 فرموده و حق نبی خود را و واجب و محترم و لازم
 فرمود است عقد امامت و وصایت و خلافت و ارا
 بر اهل بیت و بر خلق و بریت خود را از دور و نزدیک

یت

و قریب و بعید و بران نیست اقامت و وعده و وعید
در متابعت و اقبال و مخالفت و ادب و اربابیت با او
بر وجهی و سایر جریست نموده و بران نیز جل جلاله و اسم
نواله انواع تا کیده و مبالغه است زود و **درست است**
روز و درین روز شکرت الله تعالی برین نعمت بزرگ
و عقیقه جلایه بنیله غیر حقیر و خورد و **درست است**
درین روز قبل از زوال و در رکعت نماز و چون فراغ
شد از آن شغول شود مجدداً استجانه و تعالی و صلوة
و نیت بر محمد و آل محمد و ثواب صدقه درین روز و **درست است**
و همچنین افعال پس در در قلب مؤمنان و صدق و **درست است**
موجب ثواب قطعی گناهان او را می شود و **درین روز**
در سال سی و پنجم از هجرت قتل عثمان بن عفان بوده و عمر
در آن روز بهشت ساد و د سال رسیده و چون او را مقتول
خشد و بخواری از خانه خود بیرون آورده اند و انداخته اند
بعضی از مزابل برینده و سحر را از خود میا بران و **درست است**

و رت آن نبود که او را ندخون سازد و در قبری و
در پوشد او را پستی تا حیل نموده بعضی از مردم
بعد از سه روز بخفیه دفن کردند او را پسین که کعبه
آن بمقبره بود از مقابر بود و درین سه و چون معویه بن
ابی سفیان و آل شد اضافه نمود آرا بقابر مسلم
درین روز یعنی نه متابعت نموده مردم هجره انبیا
علیه السلام بعد از عثمان و هر خلافت ظاهر
و باطن با حضرت رجوع یافت و متفق شدند بر مردم
و با خشیار بجاییت و متابعت الحفرت **درست است**
که غالب شد موسی بن جعفر علیه السلام بر جعفران و
خاندان و کمون را کرد و به عنوان متابعان او از ارباب
کفر و طغیان و آزار دین است که نجات داد الله سبحانه و
تعالی ابراهیم علیه السلام از آتش نبرد و کرد و نیت از
بر ابراهیم علیه السلام بر او سلام و چنانکه نطفه آن
قتل آن مجید و نشان حید **درست است** که نصیب

موسی علیه السلام وصی خود را یوشع بن نون را طلب
 فضل او کرد چنانکه بر یمنان ظاهر شد و از درستی که
 وصی نمود و خلیفه فرمود عیسی بن مریم علیه السلام وصی
 خود را استخوان الصفا **درین روز** خلیفه ساخت سلیمان
 بن اود علیه السلام وصی بن بریار را و اود وصی
 خود گردانید **و از این** عظیم القدر کثیر البرکات که از
 جلد فیض آن ظهور آیات و پناایت که مذکور
 شد **و در سوره بقره** **مجادم** آن بیاورد فرمود رسول صلی
 علیه و آله با اتفاق امیر المومنین فاطمه و حسن و حسین
 علیه السلام و سلم نصاری بر ازار او را دیدیم بزرگوار
 و اخلاص در دعا چنانکه قرآن مجید در قافله خیر میرد
 از آن داشت میفرماید بآن که قل تعالوا لنذبح
 انشاءنا و انشاءکم و انشاءنا و انشاءکم و
 انفسنا و انفسکم و انفسکم و انفسکم و انفسکم
 علی الکاذبین و مراد با نفسنا که در آیه شریفه و انفسکم

شریفه بتر که آنحضرت و امیر المومنین علیهما
 الصلوٰۃ و السلام و با بنان امام حسن و امام حسین
 علیهما الصلوٰۃ و السلام و بنا آنحضرت فاطمه زهرا
 علیها و علیها و علیها افضل الصلوٰۃ و السلام و الحجة
 و الاکرام ما تعاقبت الیالی و الايام الی يوم القیام
درین روز تصدیق فرمود امیر المومنین و المومنین
 علیه السلام و الحجة و الاکرام بخاتم خود پس نازل شد
 نص امامت و ولایت آنحضرت **و در سوره بقره**
 آن تصدیق فرمود امیر المومنین و فاطمه علیهما السلام
 بر یکین و تیمم و سیر خواجه قرآن مجید بنی ازان و
 مجرب است که و یطعمون الطعام علی حبه مسکینا
 و یتیمنا و اسیرنا انما یطعمکم لوجه الله
 لا یؤیدکم منه جزاء و لا شکور و وقت
 ایشان که آن تصدیق فرمود و با بنان علیهم السلام
 و ایشان را بر نفس خود خستار کردند و در روز پروردگار

و صل نمودند و افطار آن بغیر آنی که وجوب بود
 نکردند سر قرض آن چو بود **در روز بیست و نهم آن**
 نازل شد در شان امیر المؤمنین فاطمه و حسن
 حسین علیهم الصلوٰۃ والسلام سوره بل اتمه علی انک
در روز بیست و نهم آن در سال بیست و نهم از هجرت
 ابولولوه غلام مغیره ضرب و ظمن بر سر خطای
در روز بیست و نهم آن در سال دویست و دوازده از
 هجرت مولد پیسید و مولد ابی الحسن علی حسن
 العسکری است علیهما السلام و الحیدر الاکرام **در روز بیست و نهم آن**
 سال بیست و نهم از هجرت عمر خطاب
 متوفی شد علیه لعنة الله و الحاکم و الکلیس اربعین **ماه**
مختتم از نامه های سه ام است و در جلد بیست
 تقسیم آن یک کرده اند و همچنین در سبیلان عظیم آن یکجا
 خود مانند **اول** روز از آن سجایه نموده است سجایه
 تقالی دعا و ذکر یار علیه السلام **در روز بیست و نهم آن** خلاصی

بود علیه السلام از جای که برادران او در آن
 انداخته بودند چنانچه طاعت بان سمران محمد
 و دانت بران اخبار **در روز بیست و نهم آن** عبودوی
 علیه السلام بوده اگر چه **در روز بیست و نهم آن** سجایه
 و تعالی سخن نموده با موسی در کوه طور سینا
در روز بیست و نهم آن بیرون کرده است سجانه و
 یونس را از شکم حوت و یحیی را از شکم ماهی
در روز بیست و نهم آن حضرت سیدنا ابولیناسید الشهدا
 من آل عبا ابی محمد عبد الله حسین بن علی بن ابی
 طالب علیهم الصلوٰۃ والسلام در جبه شهادت یافته
 و بدرجه علیه رفیع این مرتبه سینه فایز گردیده و
 سال شصت و یکم از هجرت و آن روز است که محمد
 میشود در آن روز بیک روز زمان دند اول ملوان در آن
 الی آن همیشه اخوان آل محمد علیهم الصلوٰۃ والسلام و
 بچنان ایشان **در روز بیست و نهم آن** شریفه صافین و انیه

دین از آل محمد علیهم افضل صلوات المصلین و اگر در آن روز چشمتاب بخورده نماید از هیچ لذتی و آنچه ششهای نفس باشد و سنت مصیبت بجای آید و اساک نماید از خوردن آشامیدن تا از زمان زوال آفتاب شود از پیشین بجه از آن غذا که خورد از آن چیزی که اصحاب مصایب از آب نواب از این خوردن چنانچه در ازمان معارف و ممل بوده همچو شیر و آنچه مشا به است و بان بماند نماند لذت باشد از خوردن و شامیدن **در وقت** در از روز زیارت شاهد مقدسه و اکثر در آن از صلوة و سلام بر محمد و آل محمد و تضرع و بهتعال نمودن و لغت بر اعداد دشمنان ایشان در **در وقت** که آنس که زیارت نماید حضرت حسین علیه السلام در روز عاشورا گمان گمن گمان زار الله فی عرشه یعنی باشد آنس که این زیارت نماید

الحسن

آنس که زیارت کرده باشد خدای عزوجل در چشمش حفره **در وقت** که آنس که زیارت نماید آن حضرت را علیه السلام شب نزد آنحضرت ببرد و شب عاشورا باشد که صبح شود و خوشا الله تعالی ملطفاً بیدر الحسین علیه السلام و فی جملة الشهداء معاً علیه السلام یعنی حشر فرماید خدای تعالی او را خون آلوده بدیم حسین در جلوه شده ای که با آنحضرت بوده اند و شمع شده **در وقت** که آنس که زیارت نماید درین روز آنحضرت را پیامبر و خدای تعالی او را بخیري گذشت از گناهان و آنچه بعد از آن بظهور رسد **در وقت** که آنس که اراده داشته باشد که وفا کند حق رسول صلی الله علیه و آله و سلم را و حق ابراهیمین فاطمه علیها الصلوة و السلام را پس زیارت کند حسین علیه السلام را در روز عاشورا و در **در وقت** که آنس که زیارت نماید

اصحاب قبل بوده از مکه بعد از آن که نازل شده
 بود از مکه بر ایشان عذاب و در بعضی نسخ اصل
 مذکور است آنچه ترجمه اش اینست که در شصت و
 یکم آن شب نخست نه ثلاث من اجرت زفاف
 و تزوج حضرت فاطمه علیها السلام بوده با امیر المومنین
 علیه الصلوة والسلام و حسن مبارک فاطمه علیها السلام
 آنرا آن شانزده سال بوده و در **روز بیستم** آن
 سال نود و چهارم از هجرت وفات حضرت امام عیسی
 علی بنین العابدین علیه الصلوة والسلام بوده **اول** روز آن
 پانزده صد و شصت و نهمین شهادت رسیدن علی بن
 ابیطالب علیه السلام و کشته شدن ایشان و در **روز بیستم**
 سال شصت و چهارم از هجرت خراب نمود مسلم بن
 عقبه بن ابی معیط را و انداخت و در آن محل عبدالله بن
 زبیر محض بود بان و ابن عقبه از قبل نیز برین محوطه خراب
 می نمود با عبدالله بن زبیر و در **روز بیستم** آن رجوع

ما بعد

حرم سیده ناهیدین ابی عبد الله حسین بود و
 شام بعدینه و از و زیارت که جابر بن عبد الله الانصاری
 صاحب رسول الله صلی الله علیه و آله از مدینه بکربلا
 از برای زیارت قبر شریف سیده ناهیدین ابی عبد الله
 حسین علیه السلام رجوع نموده بود و اول کسی زیارت
 نمود آنحضرت را از مردمان او بود و قبل از آنضا
 صفریه و روز سال دهم از هجرت وفات سیدنا و مولانا
 سیده الفقیهین سولی الله بود و علی الله علیه و آله و
مثل این روز در سال چهل و هفت از هجرت وفات
 و مولانا ابی محمد حسن ابن علی ابن ابیطالب علیه السلام
 و ابی سلم و الحجة و الاکرام **ماه ربیع الاول** در
 روز اول آن محبت فرمود حضرت رسول
 صلی الله علیه و آله از مکه معظمه بمدینه مشرفه و در سینه
 ثلاث و عشر از معش آنحضرت در شب شنبه و در آن
 بود که حضرت امیر المومنین علیه السلام در فرارش رسول

آموده بود و نفس شریف خود را فدای نفس حیث
 رسول صلی الله علیه و آله فرمود و بواسطه اکر او تا
 آنحضرت صلی الله علیه و آله نجات یافت از دشمنان فدا
 میگردد بکار و باین سبب فایز شد حضرت امیر المومنین
 بشرف دنیا و دین و در آن عهد و زمان جمیع
 دشمنی آنحضرت تزلزل و درود یافت و انبیا و اولاد
 عظیم القدر لایع الحرف و موجب سترت اولیای مخلصان
 و انقیاد اهل ایمان است و صیاح این شب شکر گاه
 ایمان بدر غار نژاد ارتفاع نهاده و صول یافتند از
 برای طلب نبی الله علیه و آله صلوات الله علیه بر آن
 و تعالی محب نمود و پسر فرمود آنحضرت را ازین
 ابو بکر بنی قحافه قتل و اضطراب نمود ولی صبری
 افزود با آنکه آنحضرت صلی الله علیه و آله در غار بود
 چون انجماعت بحالی غار رسیدند گمان فطن از چنان
 بود که او را خواهند یافت و بخت و بلا او را بستانند

ساخت پس باین سبب مفهوم و محسوس گردید
 و جسمی نمود و شمع می افروزد و رسول صلی الله
 علیه و آله تسکین او میفرمود و رفیق و لطف بسیار
 میکرد و تقویت دل او میداد و بوحی که الله سبحانه
 تعالی وعده نجات از کید این طایفه با و نموده
 بود و درین روز متجدد میشد و سر و شیعو آل عیسی
 الله علیه و آله نجات حضرت رسول علیه السلام فصل اول
 الله از امدای آنحضرت و علامات و آیات و نشانه و پند
 که الله سبحانه و تعالی در آن حکایت اظهار فرموده
 نماید و نصرتی که حضرت رسول عجبی را کرم نمود
 آن روز خزن و ستم و غشم با چنان و مردودان ملا
 ایمان است بباقت دای ایشان بانی بگردین حال و یار
 ایام المال و وقت بر و اخزان بی پایان یافت **در**
چهارم آن پسر صلی الله علیه و آله از غار پسر و فرزند
 و متوجه شد باین سبب و اسم آن غار ثور است

مکه باز که مسافری و توقف آنحضرت صلوات الله
 و سلامه علیه و آله در آنجا سه روز و شب بود پس چون
 پروان سه بود روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول آن
 وصول یافت **در روز چهارم** ربیع الاول سال دویست
 شصت از هجرت و فاسید مولای امام حسن عسکری
 علیه السلام و باز گشتن امانت و خلافت بقیام حق و امام
 محمد بن الحسن و اصدق آنحضرت صلوات الله علیهما **در روز**
و ششم آن ترویج فرموده شد که افضل صلوات الله
 خدیجه بنت خویله را اُمّ المؤمنین سلام الله علیها حیدر
 است پنج سال از ولادت حضرت رسول صلی الله علیه
 و در آن روز خدیجه را اسلام الله علیها چهل سال بود **در**
چهارم که چهارم ماه ربیع الاول باشد بعد از شش
 از ولادت مبارک حضرت رسول صلوات الله و سلامه
 علیه و آله و وفات جد زکوارا و عبد المطلب است رضی الله
 عنه و ارضاه در سال ششم اربعه **در روز دوازدهم**

آن رسیدن پیغمبر صلی الله علیه و آله بدریه است
 نزدیک زوال شمس و در مثل این روز از سال صد و بیست
 و دوم از هجرت انقضای دولت و سلطنت بنی امیّه
 است **در روز چهارم** آن ملاک علیه حقین
 پلید بن معاویه بن ابی سفیان است مغفرت الله
 علیه و آله ابی الاَلم و در آن روز عمر علیه او بیست
 سال بود و آن روز است که مسجد می شود در آن سپید
 مؤمنان و بهجت ارباب ایمان **در سیزدهم** در سال
 صد و چهل و هفتم از هجرت شدند نو معطر حضرت
 الشهدا حسین بن علی المرتضی علیه افضل صلوات الله
 الیهم محرق شد **در روز هفتم آن** موه که سینه را دو
 و مولی الثقلین رسول رب العالمین است نزد طلوع خورشید
 جمعه در عالم بغیر و آن روز است شریف عظیم جلیل کبر
 البرکات و موارده شیعیان صالح و متین اهل ایمان
 آرا تقطیع منبوه و تحیل فرموده اند و حق آن مردی

فتح بصره در روز نصف مجادی الاول سنه
 و ثلاثین بوده و از تاریخ یافعی فهم میشود که تاریخ
 فتح مذکور در سنه است و ثلاثین بوده اما بنسبت ماه
 و روز آن معلوم نمیشود و بعضی نسخ اصل این رساله
 ولایت بران دارد که فتح مذکور در روز نصف
 الاول سنه ثمان و ثلاثین بوده **ماه جاری**
 روز ششم آن سنه احدى عشر من الهجرة و وفات
 حضرت سیده نساء العالین و قرة عین حضرت
 المرسلین فاطمة الزهراء صلوات الله علیه و علیها
 و از درایت که متجدد میشود در آن سوم و آخر آن
 اهل ایمان **در روز نصف آن سال** متولد شده از
 بخت مقل عبد الله بن زبیر بن العوام بوده و در آن
 روز عمر او نصف دوازده سال رسیده **در روز ششم آن**
 سال دوم از سنه ولادت سیده نساء العالین فاطمة
 الزهراء بوده و از درایت که متجدد میشود در آن

مؤمنان و جوهر اسرار ایمان سنت است ازین
 روز خیرات و صدقات و تبرات بر مساکین
 اهل ایمان **در روز ششم آن سال** نیز دایم
 بخت وفات ابوبکر بن ابی قحافة بوده و در آن
 روز خلافت بولایت و وصیت ابوبکر بن
 الخطاب پسیده **ماه حجب** آخر ماه
 حرام است از سال برقی که نمودیم و پایان دایم
 اول از آنکه ماه رمضان است و آن بهیت عظیم
 شریف بیت در جایت نیز تعظیم آن میکرد و اند
 و در اسلام نیز تعظیم و احترام آن سنه دوازده
 شراسته از عجم میگویند بواسطه آنکه در آن غایت
 غنیانند و یکیک و عرب مشغول نمیشوند و با یکدیگر
 که موجب کینه و تعصبات در درگاه جلال حضرت
 ملک تعالی اشتغال بینمایند پس در آن ماه کویا
 کوشش از حرکت و قعود و ادان از سلاح کراست و

عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ دَجَبِ غَفَرَةٍ
 لَهُ الْبَيْتُ يَعْنِي كُنُوسَ زِيَارَتِ كَنْدَجَرِ حُسَيْنِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ دَوَّلِي رُوْزِ حَرْبِ پَاوَرِ زَوْجَدِي تَقَالِي
 اَوْرَا الْبَيْتَ يَعْنِي بِشَبَهَةِ دُشَابَهَةِ وَابْنِ رَاوُزِ
 اِيْنِ حَيْثُ شَرَفِ زِيَارَتِ بَارَةِ مِيكُونَد **وَكَرْمِي**
نَاشِد وِدَوْرَ بَاشَدِ دَوْتَوَانَسْتَه بَاشَدِ كَزِيَارَتِ
 اَنْحَضَرْتِ نَجَابَه اَز قَرَبِ تَرِيكِي اَرِيْنِ رُوْزِ پَرِ
 زِيَارَتِ كَنْدِ بَعْضِي شَاهِدَاتِ اِيْمَرِ سَادَتِ فَيْلِ كَرِيْمِ
 عَلَيْهِمُ فَضْلُ الصَّلَوَاتِ وَكَمَلُ التَّيْمِيْنِ رَاسِ اَكْر
 اَز اَنْ شِيْئَه تَكْمِيْلِ نَبَاشَدِ وِدَرِيْنِ رُوْزِ تَوَاسْتَه بَاشَدِ
 پَرِ اِيَا كَنْدِ بِيَاَنْبِ شَرِيفِ اِيْشَانِ سَلَامِ وَجَسْتَه
 نَجَابَه وِدَرِيْنِ رُوْزِ بَا عَالِي تَرُوْخِرَاتِ كِه اَنْشَاءَ اَللّٰهُ
 تَعَالٰى بِقَبُوْلِ مَوْصُوْلِ خَوَابِدِ **رُوْزِ سَهْمِ اَنْ سَالِ**
 پَنجا وِجْهَارِ اَنْحَضَرْتِ دَفَاسِيْدِ مَوْلَايِ اَبَا اَلِي سَيِّدِ
 عَمَدَةِ اَدَمِي سَكْرِي بُوْدَه دَعْمِ مَبَارَكِ اَدُوْرَ اَز وَجْهِ

بَلَا

يَكْمَالِ بُوْدَه وِدَرِ بَعْضِي نَسَخِ مَصْ حُسَيْنِ كَمْ
 وَفِي يَوْمِ النِّصْفِ مِنْهُ نَجَتْ اَشْهُرِ مَبِ
 اَلْهَجْرَةِ عَقْدَ رَسُوْلَا اللّٰهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
 وَآلِهِ اِيْمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْهِ اَلْبَيْتِ
 فَالْجَمَّةِ النَّهْرَةِ اَلْبُسُوْلِ صَلَوَاتِ اللّٰهُ عَلَيْهَا
 عَقْدَا اِنْكَاجِ وَكَانَ فِيْهِ لَهْ اَلْاَشْهُادُ كَمْ
 اِلَّا مَلَاكٍ وَهَيْئَتَا يَوْمِيْنِ اَحَدُ عَشْرَ سَنَةٍ
 وَفِيْهِ نِجَاتِ ثَلَاثَ عَشْرَ سَنَةٍ يَعْنِي وِدَرِ رُوْزِ
 نِصْفِ حَرْبِ بَعْدِ اَرْضِي نَجَابَه اَز نَحْرَتِ عَقْدِ
 رَسُوْلِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اِيْمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
 صَلَوَاتِ اَللّٰهِ عَلَيْهَا عَقْدِ اِنْكَاجِ وَدَرِ اَرْزُوْزِ كَوَاهِرِ
 حَضَرْتِ پَغْمَرِ اَز بَرَانِي اِيْمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وِدَرِيْنِ رُوْزِ عَقْدِ
 اِنْكَاجِ نِجَاطِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ دَعْمِ مَبَارَكِ حَضَرْتِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا
 وِدَرِ اَرْزُوْزِ سِيْرَه سَالِ بُوْدَه وِيَا يَهْ دَوْلَتِ كِه اِيْنِ كَمْ
 ذِكْرِ كَرِيْمِ مَوْتِ رَجَبِ مُنَوِيْمِ اَز اَمَارَةِ دَوْلَتِ بَرِيْنِ

که عقد نکاح مبارک حضرت فاطمه علیها السلام بحضرت
ایمیرالمومنین علیه السلام در روز نصف شعبان
پنجماه از بخت بود و تارقه قبل ازین دلالت برین
کرد که تزویج حضرت فاطمه علیها السلام بایمیرالمومنین
در روز نصف اول ذی الحجه بعد از نسی دو سال از
بخت بود و تارقه دلالت برین کرد که زفاف
نقل حضرت فاطمه علیها السلام بعد منزل شریف امیرالمومنین
صلوات الله وسلامه علیه در شب پست و یکم رخ بود
در سال سیوم از بخت **چون در روایات مذکور است**
که نکاح مبارک بچه مقدار زمان بعد از بخت بود و لفظ
نکاح و عقد اسم است از غیر عقد و نکاح بمعنی بقید
مضاجعت و دخول پس میتواند بود که در عبارت مذکور
مرحله که مخمل باشد نکاح بخت بی قید و حمل بران تواند
حمل بران بجای نمود و مرحله که حمل بران توان نمود و
لازم آن شد و او را از طلاق پرورد برد حمل بران

بخت

میقد باید کرد و آنچه درین محل مقصود است
انت که چون از بعضی روایت چنین فهم میشود
که عقد مبارک بعد از پنجماه از بخت بوده و از
بعضی روایت چنین فهم میشود که تزویج مبارک
بعد از دو سال از بخت بوده و از بعضی روایات
چنین فهم میشود که نقل زفاف مبارک بعد از سه سال
از بخت بوده **و چون** حسب معنی از روایات غایب
تواند بود که مجرد تزویج بعد از پنجماه از بخت بود
باشد و تزویج بمعنی مجرد زفاف و نقل منزل است
حضرت امیرالمومنین علیه السلام دون غیره بعد از
سال از بخت بوده شد و تزویج بمعنی زفاف یا
مضاجعت و بمصنوع بعد از دو سال از بخت
باشد و آنکه علم **و چون** مستحب است در روز بخت
روزه و زیارت مشایخ ائمه هدی علیه السلام صلوات الله
الکلیه و دعا کردن درین روز به دعای ائمه

و آن موجود است در کتب اصحاب با شرح
طبیعی که در انجاست و از ادعای استفتح بیند
نام و اود اسم او فاطمه بنت عبدالمطلب
بن عبدالمطلب و او حکایت نمود که چون ابو
و دینعی عبدالمطلب را بقتل آورد و بعد از آنکه پسر
او محمد نفس زکیه و ابراهیم را بقتل آورد و ده پسر
مراد او در بجزیره نموده نزد او بردند و همه تنها
غایب بودند و خبری که از جوده او نماند و می شد و هر
غم و بسیار دست داد پس روزی رفتم بخدمت امی
عبدالمطلب و جعفر بن محمد الصادق علیهما الصلوٰۃ و السلام
کردم بخدمت پسر خود ای ام و او چه شد
حال داد پس بگوید در آن دم که ختم جان من شد
تو با بکایت و او ای سینه و مولای من در تن
شد که مفارقت کرده از من و مجوس است در عس
پس نه بود چرا دعای استفتح بخوانی و با آن شغل

نمی شوی پس گفتیم جان من فدای تو باد و دعا
استفتح که امام است فرمود که بخوان اول سوره
فاکه صد نوبت و مخلص صد نوبت و آیه الکرسی
ده نوبت و بعد از آن سوره انفام و سوره نجا
اسرائیل و سوره کاف و سوره لقمان و سوره
یس و الصافات و حم سجده و حم غفر و حم
سوره فتح و سوره فاح و سوره ملک و سوره
ن و القدر و سوره اذ النور انشئت و بعد از آن
تا حسنه و آن چون فارغ شدی از حسنه است
این سوره بخوان دعای استفتح و آن صدق الله
الْعَظِيمُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
قُدُّوسٌ غَلَابٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
و این دعا در شرح آن مذکور است در مصححین
غیر آن فاطمه بنت عبدالمطلب سینه کوبید چون پسر
و با این طریقه که امام تمام جعفر بن محمد الصادق علیهما

الصلوة والسلام فرمود یحیی آوردیم و چون آخر
شب شد در خواب دیدم رسول الله صلی الله علیه
و آله وسلم که فرمود نیاید او را بشری بحفظ و کلام
و ندیه علیک یعنی بشارت ده بحفظ و کلام خود
و در بازگشتن او بر تو و میگوید چون پیدار شدم
از خواب توقف ندا شستم آنرا بعد رسانفت را
سواری که بخیر راه رود که بعد از آن مقدار آن را
و او در زند من سید **شیخ** اجل فضل و تقوی
طوسی در پیش من در مصباح چنین آورده که **در**
درین روز غسل دعا کردن بر عای استغفار و آن
معروفست بر جای اتم و او در کتب که اراده آن
داشتند باشد بر روزه زود در شیر دهم و چهار دهم
پاژ دهم که آیام البیض است و چون وقت زوال شود
در روز پاژ دهم غسل کند و چون زوال **پس** حال شود
فرض پیشین و پسین کند و در رکوع و سجود از جای

اقره

باید یحیی آورد و در موضعی باشد خالی که مشغول
نست و کسی چیزی او را از توجه و اقبال آن عت
و کسی با او و او با کسی سخن نکند و چون فارغ شود
از نماز و بقیه کند و صد بار الحمد بخواند و بخشن
سوره بقره که مذکور شد و چون فارغ شود از آن
بخان روی بقبله عای استغفار بخواند **آخر**
طلب عاید که مقرون با حاجت یکدود **در روز**
سال دوم از نحر تخیل قبله شده از پست
المقدس که رو کردن بآن بیشتر واجب است
کعبه در آن حال مردمان در نماز عصر بودند و واقع
شد بعضی از نماز ایشان بجانب پست المقدس
بعضی از آن بجانب پست احرام **در روز**
آن متولد شده است حضرت امیر المؤمنین علی
طالب علیه السلام در که در پست احرام در سال ایام
از عام الفیل و آن روز بخت مؤمنان و سرت اهل

ایمانت **روز دهم** آن سال شصتم از
 هجرت ملاک معویه بن ابی سفیان علیه السلام و آنکه
 بوده و در آن روز عمر بن ابی بکر پیش رفت و دوش سال بود
 و آن روز سرت مؤمنان و عادی ایشان است و هم که
 اهل کفر و ضلالت است **روز دهم** پنجم آن سال
 صد و شصت و دوش از هجرت ذفا سید و مولای
 ابوالحسن موسی کاظم علیه السلام بوده بر نهر در جسد
 این شاهک یکوار حجت از وی پوسیده و در آن روز
 عمر شریف او پنجاه و پنج سال بوده و آن روز است که نهج
 میشود در آن سبزه خزان آل محمد علیه السلام و السلام
روز دهم ششم آن روز منجبت معمر بن قیس است
 علیه السلام و در آن روز از حق جل شانته خلق هر یک
 روز ده دارد درین روز هر کس که بنویسد اسمی
 و تعالی از برای او ثواب روز شصت ساله و **روز دهم**
 از ائمه معصومین صلوات الله و ملا علیهم جمیع که کلمه

بگوید درین روز دوازده رکعت نماز بخواند
 در هر رکعتی فاتحه کتاب سوره یس یکبار و چون
 فارغ شود ازین نماز بخواند در عقب آن فاتحه
 و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل
 برب الناس هر یک چهار نوبت و بگوید سبحان
 الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله
 اکبر چهار نوبت و الله تبارک و تعالی
 بیست و شش بار چهار نوبت **بعد از آن** دعا کند تا بچشم
 میساح باشد در امور دین و دنیا بر اینیه میساح
 آن دعا که آن دعا بی باشد بر قوم مؤمنان یا
 از برای طاعت و بریدن رحم و خویشی یکی از خویش
 که جایز نباشد قطع آن و آن روز است شریف عظیم
روز دهم در آن روز صدقه و خیرات و فزودن
 در اعمال بر و خوبی و ادخال سرور در دل مؤمنان
 و اهل ایمان نمودن **ماه شعبان** ماهیت عظیم

البرکات ماه قبولی طاعات و عبادات در روزه
 آن از پنین شریفه حضرت رسول الله
 صلی الله علیه و آله **در روز نهم آن** مولد شریف
 ابی عبد الله الحسین علیه الصلوٰه و السلام واقع شد و آن
 روز پنجم بوده و روزه و شستن از روزه واجب
 عظیم دارد **در روز نهم آن** سال دوم از هجرت
 نازل شده است و در بعضی ماه رمضان **در شب**
 نصف آن سال دویست و پنجاه و چهار از هجرت و کذا
 سید و مولای جمیع عالم و عالمان صاحب الدرد
 الزمان محمد بن الحسن المهدی علیه علی آباءه الکرام
 افضل الصلوٰه و اکمل السلام است **در سجدت** درین
 غسل و اجای آن و نماز و دعا و تضرع و تحضیر و ثناء
 و رکاء جلالت ملک تعالی تقدس تعالی **در شب** از
 سجدات مملکه است زیارت حضرت سید مولای ما
 ابی عبد الله الحسین علیه الصلوٰه و السلام **در شب** از میان

مکمل

معصومین علیهم افضل الصلوٰه و اکمل النیّٰه
 الشاکر فرموده اند اذ کان لیثله المصطفی
 من شعبان نادى مناد من الا ففی الا علی
 زاری قبر الحسین بر علی ارجعوا انفقوا
 لکم و ابلکم علی ربکم و تحسبوا بیتکم
 علیه الصلوٰه و السلام یعنی حوشب نصف شعبان
 شود ندا کنندند که از طرف بالا واقع علی
 ای زائران قبر حسین شیخ باز گردید از زیارت خود
 آه زبیده برای شما گناه شما و ثواب شما لایتم است
 لطف و کرم پروردگار و محمد بنی و غیر شما علیه السلام
 و آنکه نمی تواند دست طاعت آن بدست باشد
 که زیارت کند حضرت امام حسین علیه السلام درین شب
 ایما کند و توجه نماید بسلام بحایب شریف حضرت در
 سرتیبه و نظری که باشد و ایما نماید بنماز و دعا و خضوع
 خضوع و ثناء آن شب **در شب** از امیر المؤمنین و امام

المؤمنين على افضل الصلوة واكل الشاة كه بر سال
 اچايسنوده و خواب نميرموده اول شب است
 سوره رمضان منفرموده اينها التي تزي
 ان تكون ليلة القدر يعني اين شب است كه پد
 و رجا ان است كه ليلة القدر باشد **فاني** ليلة القدر
 كه ان حضرت منفرموده كه **وهي الليلة التي يعطي الله**
 آخرة يعني اين شب است كه ميدهند اجير و فرود را
 حبه و فرود او **فاني** شب نصف شعبان است و
 فرموده كه في هذه الليلة يفرق كل امر
 حكيم يعني دين شب شريف محل تميز و از يكديگر
 جدا شدن امور و كارهاي حكيم من مشتمل بر او
 حكمت ماري سجانه و نماز است چنانچه در قرآن مجيد
 اين آيه شريفة كه فيها يفرق كل امر حكيم
 چنين است كه **امر امن عبيدنا اننا كسنا**
موسلين رحمة من ربك يعني اين شب است حال

نزد ما كه خداوند كار بخشي و پروردگار مطلق بر حق
 كه مقتضاي حكم و حكمت است از براي انكه عادت نما
 و پستان و پوزارت و كتا با بسند كان از براي
 رحمت و شفقت بر ايشان از پروردگار تو و او سبح
 يعني شنوا است و علم است يعني داناست با اول
 ايشان كه شفقت پروردگاري تقاضاي اين شب است
 و آن شب است كه تعظيم آن بنمايند ساير سالها **فاني**
 اهل ايمان بلكه اهل كتاب بنزد در مراتب **فاني**
 امام عام بحسب احتياق جعفر بن محمد الصادق عليه السلام
 و التيمم و التيمم و الاكرام كه او منفرموده چون نصف
 شعبان شود اذن و اجازه ميدهد كه سجدات و نماز
 ملايكه را بغير دعا كردن در زمين از آسمان و مفتوح مي
 شود در آن شب در مائ است و جهان مستجاب شود
 در آن دعای ايمان **فاني** بكنه اورد بنده در آن شب
 چهار ركعت نماز و بخواند در هر ركعتي فاتحه الكتاب

نوبت و سوره اخلاص صد نوبت و چون فارغ
 شود از آن کسبها بر دارد و بکسب آنده از برای دعا
 و بگوید در آن اللَّهُمَّ إِنِّي إِلَيْكَ فَتَبَرُّ
 إِلَيْكَ عَائِدٌ وَمِنْكَ حَائِفٌ وَإِلَيْكَ مُسْتَجِيرٌ
 رَبِّ لَا تُبْذِرْكَ إِنِّي خَشِيتُكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
 بَعْثِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
 نَخْبِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ قَذَابِكَ أَنْتَ
 كَمَا أَتَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ وَفَوْقَ مَا يَقُولُ
 الْقَائِلُونَ رَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
 وَافْعَلْ بِهِ كَمَا وَكَلْنَا بِكَ مِنْ رَحْمَتِكَ
 داشته باشد بدینست که آنکه خانه و تمام جواد
 بخشنده است کریم و لطف کننده است **در نوبت**
 که آنکس که این نماز را در شب نصف شعبان ادا نماید
 آورد یا مرد است خانه و تمام بطرف نیابت در کرم
 نهایت خود کند آن او را قضا نماید آنچه دارد از قضا

در

و مسیت و بخشد و انعام فرمایند رسول و مومل
 او را ان شاء الله
 اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الصَّالِحِينَ بِرَحْمَتِكَ
 وَفَضْلِكَ وَلَا تَجْعَلْنَا بَکَا لِرَحْمَتِكَ مِنْ
 الْآيِبِينَ الْفَاطِمِينَ مُحَمَّدًا وَآلَهُ وَغَيْرَهُ
 الطَّاهِرِينَ الْغُرِّالْيَامِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ
 عَلَيْهِمْ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ آمِينَ يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ
 بَيْتُ الْخَيْرِ بِالْخَيْرِ وَالْحُسْنِ وَالْبَرَكَةِ وَالْبِقَةِ وَالْبِقَةِ

خمسین بار ایام و تفسیر مدح از مذکور
و صلوات از تمام آن

در کتاب مجموع الرایق فی از ما را که این منقوش
 از امام جعفر بن محمد الصادق علیه السلام که او از پدر
 خود نقل میکند که ایشان از محمد بن عبد الله نقل میکند که
روای اول روزی که خلق کرده اند تعالی آدم علیه السلام

در آن روز و این روز روز مسعود مبارکست جهت
 ملاقات ملاطین و مکالمه با ایشان و طلب حاجت
 طلب علوم و خرید و فروخت و زرع و کشت کردن و در
 نشاندن و سفر کردن و هر که درین روز بیمار شود زود
 به شود **روز دهم** روزیست که خلق کرده اند تعالی
 حواری از پیروی آدم علیه السلام این روز روز مسعود
 و مسود است جهت زن خواستن و مباشرت کردن
 و مسافرت نمودن و جهت طلب هیچ چای و در ادب
 و هر که بیمار شود در او ایل این روز بیماری او سهل و بر
 التوال باشد و زود به شود و اگر در او اخراج بدن
 بیمار شود مرض او آشفته او پیدا کند و خوف موت آید
روز یازدهم روزیست مستقر است ملاحظه و پیریز باید کرد از
 حبس و جزا و در هیچ امری نباید بود و شروع نباید
 کرد از عیادت و حاجتخواهی ملاقات ملاطین و شروع
 و سفر کردن و تجارت کردن و هر که بیمار شود درین روز

و بیم هلاک او باشد و هر که درین روز مسافرت
 کند غارت زده شود و هر که اراده زن خواستن
 کند درین روز با تمام نرسد و اگر با تمام رسد عیسه
 زن دشوهر دشمنی باشد و این روز روزیست که کون
 حواری از نبوت حسیه ای کرده لباس ایشان از زیر
 پرون کردند **روز چهارم** روزیست که پسر در آن
 روز متولد شد و این روز روزیست صاحب و خجسته
 از برای زن خواستن و صید کردن هم در بحر و هم
 بر و هر نفس زندی که درین روز متولد شود صاحب
 و نیک بخت و محبوب القلوب باشد و هر که سفر کند
 درین روز غارت زده شود و میل کرتا شود و هر که
 بیمار شود زود به شود باذن آنگاه بماند و تعالی **نهم**
 روزیست مستقر است و قبل که طلعون بود
 روز متولد شد و این روز روزیست که برادر قایل
 روز گذشته شد روزیست که مال نداشت و بدی داشت

ملاحظه تمام نماید کرد از سلاطین و ارباب و از
 قطع الطريق **روز هشتم** روزیست مبارک و
 بیون صلاحیت زن خواستن و طلب سیع چو
 دارد و هر که سفر کند درین روز بصحت و سلامت مقصد
 رسیده بخانه خود عود کند زیرا که روزیست که
 خواست هیچ مرادات را نیاید **روز نهم** روزیست
 مستحق است جهت هیچ کارها بکند درین روز هر چه
 خوبید و اراده میکنید از سعی در جوی و درخت نزنید
 و بنامان روز رخت کردن و صید کردن و
 کردن و تر سلاطین رفتن و سفر کردن و هر چندی که
 باشد **روز دهم** روزیست مخرج برای طلبت
 حاجت خوب است و جهت بعضی کارها برای سی در
 شلنج و شرا و صید کردن و ملاقات سلاطین درین
 برای هر حاجتی که داشته باشد بسیار خوب است و آن
 حاجت برآورده میشود اما برای سفر کردن بسیار است

باشد هر که بیمار شود درین روز بهر شود هر که
 سفر کند درین روز مقضی المرام نمیرد خود عود
 کند هر که پیش سلاطین و درین روز مدعی
 برسد و مقصود خود حاصل شود **روز یازدهم**
 روزیست بسیار نیکو بود بن یعقوب برادر پدر
 حضرت یوسف علیه السلام درین روز متولد شد
 برای سیع و تجارت و دیققات خوب است خصوصاً
 برای ترفیع و تجارت کردن و دخول پیش سلاطین
 هر که متولد شود درین روز صلاح و پاکیزه روزگار باشد
 هر که سفر کند درین روز در آن سفر غنیمت بسیار
 و خیر کثیر یابد **روز پانزدهم** روزیست
 و خروج ملوک درین روز متولد شد برای سیع
 و دیققات خوب است و این روز روزیست در کمال بدی
 هر که درین روز متولد شود گشته شود و اگر گشته شود
 در کمال پریشانی و پشاندی باشد هر که سفر کند درین

پنجمی او بطل بکشد و نادر باشد که خلاصی نماند
و به شود **روز پست پنجم** روزیست در آن بری و
رد است روزیست که بر اهل مصرفت قسم خدایت
اقت نازل شد روزی که اکثر البلاء بر شماست
پیار شود درین روز بخت و خلاصی نیاید بهر که سفر
کنند درین روز اصلا فایده نماند **روز پست ششم**
روزیست که مبارک شود است روزیست که بخواند
برای حضرت موسی علیه السلام شگافه شد و انحضرت
از بحر عبور کرد از برای طلب سیع حاجت و عیادت
خوبت بکشد و در آن روز سفر کردن که خوب است
صدقه دادن درین روز ثواب بسیار و فایده عظیم دارد
روز پست هفتم روزیست در آن خوبی و نیکی از
برای طلب حاجت و کافه مراد است حاجت بنا
نماندن و زن کردن و بیع و شراء و دخول پیش ازین
پست هشتم روزیست که یعقوب بن علی السلام درین

متولد شده است و روز مفرج است از خوبی
و بدی سر که متولد شود درین روز و اسع الرزق
کثیر المعاشن شده اندیشه مفوم و معلوم باشد **روز**
پست نهم روزیست در کمال خوبی و مدوح صحت است
از برای کافه حوائج و مدعیات سر که بیمار شود درین روز
زود به شود و سر که بسفر رود و مال بسبیل بیاید **روز**
سیام روزیست مختار و برگزیده جهت جمع کارها
و مقام اسمعیل بن ابرهیم علیه السلام درین روز
متولد شد و صلاحیت طلب و خواست سر که رها داد
خاصه بر احسان و درخت و درخت نشاندن
زن کردن بهر که بیمار شود درین روز سر بخوابد
و سر که متولد شود حکیم و صادق القول باشد هر طبعی که
بکشد درین روز بمقتضی و برسد هر چه کم شود نیست
شود برزودی است، آه تعالی

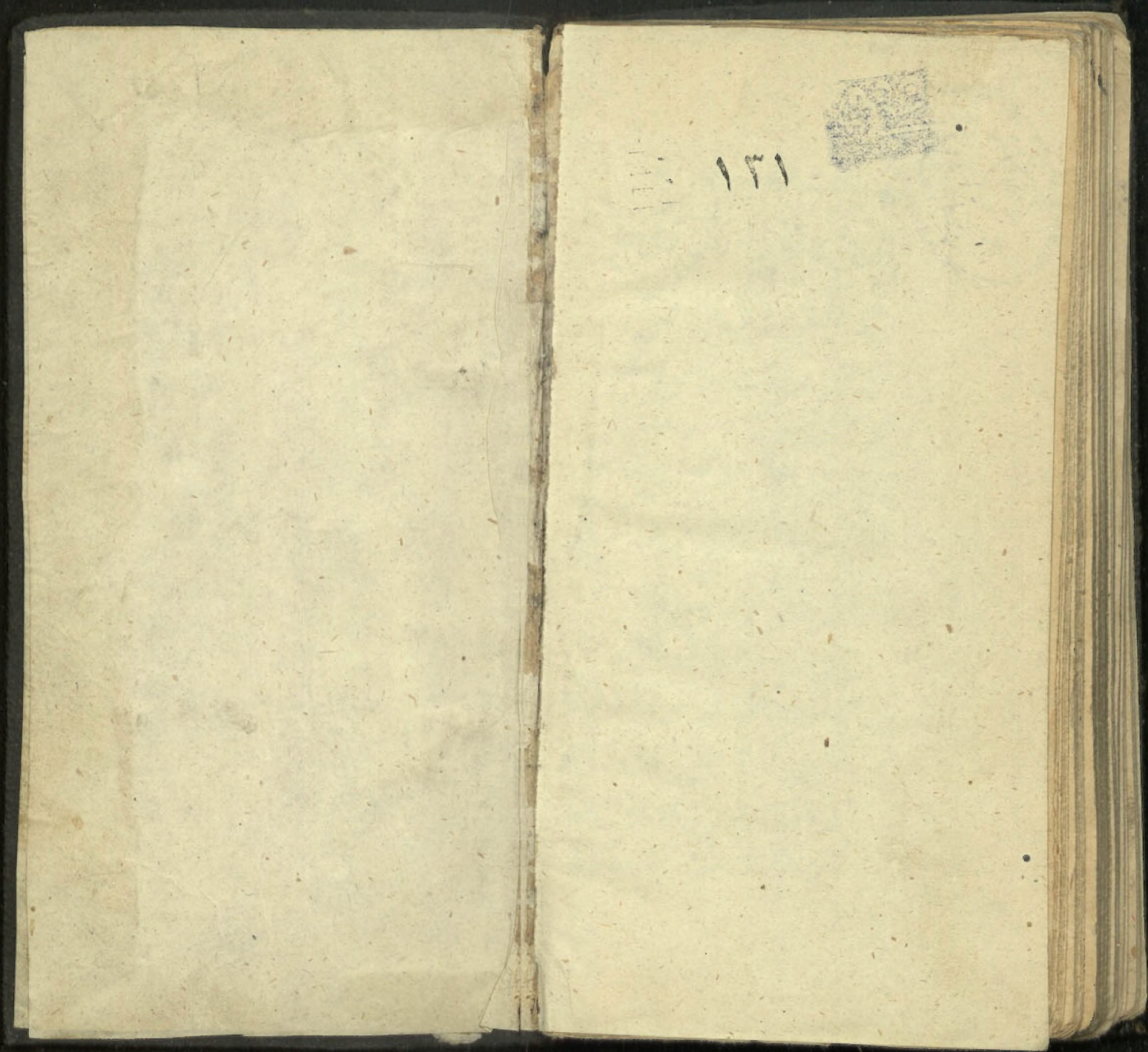

15

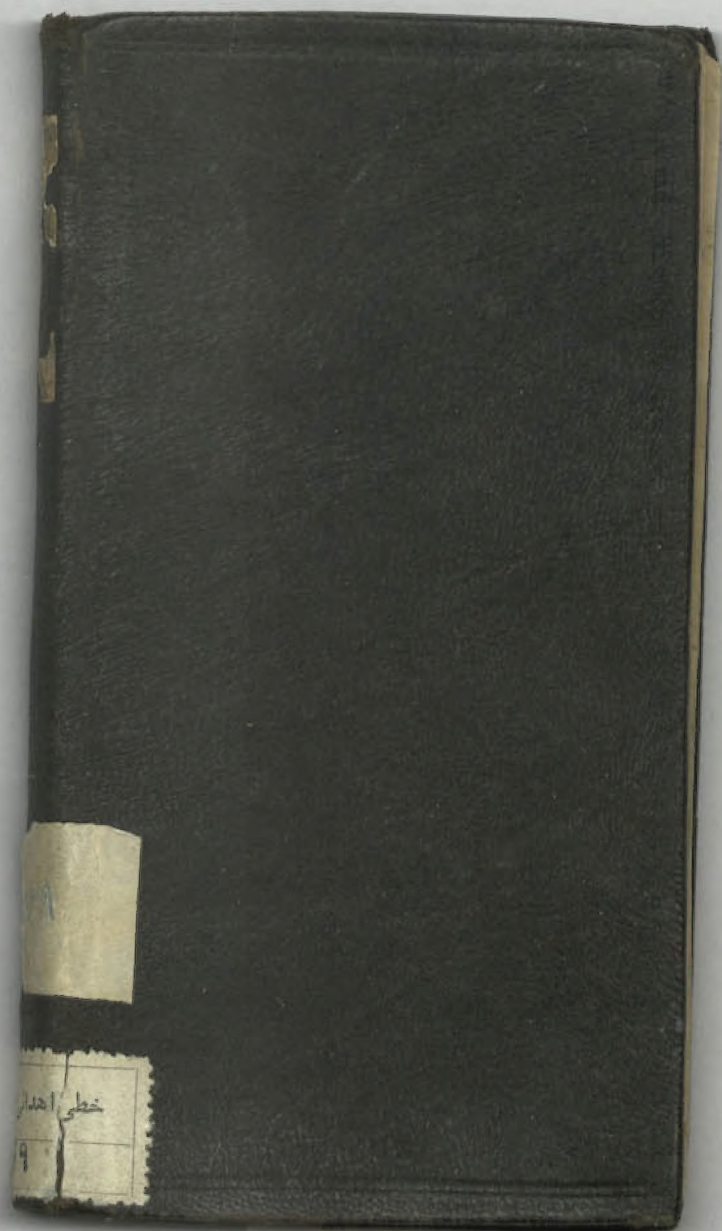
من مآلات بهمین لای
یا من ری قنای الفی و بیع
آب البعد لیک ما یوقع
یا منی بر دشت اندر ضیو
خز تو سرور من کرد امید نذر کان
یا من یمنی لیسار لیک کل
یا من الی الشکی والمفتی
یا منی سخن امید میدارد بو
یا منی بر سگوه از جور زبان
یا من وجودی امری فی قول
یا من کان الخیر عندک ای
ای بامرکز وجود من شده ازین
زان به خیرت من زیان ناتوان

75

خطی احمدی
۹